

У овом броју

Не будите фини ..	2
Звезцање оруж..	3
Деловање на ...	3
Суштинска ауто..	4
Русији Косово...	6
Сада језик Косо..	7
Решење које `леба	8
Север Косова ће...	9
Договор или над...	9
Обриса исламске...	10
Принуда на компро	12
Зашто (не) у НАТО	12
Контакт група 15.	13
Озбиљна забрину...	14
Не верујем да ће...	14
Погледи ка Косову	15
Подела Косова ду...	16
Могућа решења ...	16
Опције за Косово	17
Независност Косо.	17
Албин Курти у...	18
Република Српска..	19
Косовски преговор.	20
Београд више не...	22
Тројка узима озби..	22
Дан "Д" на Косме...	24
Духовно огледало	25

НЕМОГУЋЕ НАГОДБЕ О СВЕТОЈ ЗЕМЉИ

БЕОГРАД - „Било какво унилатерално решење за статус Космета, које не узима у обзир ставове српског народа, изазваће неправду и патњу тог народа“, истакао је руски патријарх Алексиј Други, обраћајући се посланицима из 47 земаља чланица Савета Европе. Патријарх московски и целе Русије је Европи поручио да је Руска православна

црква спремна да пружи допринос налажењу мирног решења за покрајину, истакавши да је за српски народ Косово и Метохија света земља, која не може бити предмет политичких нагодби.

- Био сам на Космету и знам да је то питање бити или не бити за српски народ јер се на тој територији налази много светих споменика за Србе - рекао је Алексиј Други и додао да „када се затварају очи пред чиње-ницом да се руше српски храмови из 13. и 14. века ко-ји су под заштитом Унеска, о томе не сме да се ћути“.

ПОСЛЕ ХИЉАДУ ГОДИНА

Долазак Алексија Другог у Стразбур прва је посета једног руског патријарха католичкој земљи од разлаза Католичке и Православне цркве 1054. године.

Колики ће заиста утицај имати „очинске речи руског патријарха“ остаје да се види у наредном пе-риоду, али прогнозе су, засада, не тако оптимистичке. Нико не спори да се Руска православна црква од почетка залагала за правично решење косметског питања, али постоји извесна доза страха да ће се о његове речи оглушити европске земље којима се обраћао, те да ће им тешко „отворити очи и променити мишљење“. Директор Форума за етничке односе Душан Јањић сматра је да је порука руског патријарха за нас важна,

али није баш сигуран, како нам је рекао, колики ће утисак то оставити на европске земље.

- То што је руски патријарх присуствовао седници Савета Европе део је ширег контекста неке врсте религијског помирења. За нас је јако важно што је патријарх ставио и проблем Космета у оквир те шире поруке. Београд никада није користио

Ватикан у решавању питања покрајине и добро је што се то сада дешава, макар и преко руског патријарха. Он је на неки начин наш посредник - казао нам је Јањић. Он је објаснио да је српско-руска веза јака, али да залагање патријарха за косметско питање још не значи да имамо комплетну подршку целе Русије.

- Београд је одувек имао добре везе са Руском црквом, много боље него са Кремљом, а остаје да се види да ли ће ту патријарх моћи да избалансира наш однос са целом земљом.

Патријархова порука је изречена са нивоа правде, а европским земљама, на које би та порука требало да утиче, правда је последњи критеријум у одлучивању - закључио је Јањић.

Свештеник руске цркве у Београду Виталиј Тарасијев сагласан је да порука руског патријарха има за Србе велики значај и осећај подршке, али није сигуран колики ће то утицај имати на европске земље.

- Руска црква има ауторитет у Европи, а колики ће ауторитет имати речи патријарха на земље чланице Савета Европе, не бих знао. Од почетка кризе на Космету Руска црква се бори за решење проблема и треба нагласити да то није само из емотивних разлога, већ и међународно - правних - рекао је за Глас Тарасијев.

Историчар Милан Ст. Протић истакао је да посету руског патријарха Стразбуру не треба гледати као нешто превише важно у политичком смислу.

- То може имати велики симболички значај, поготову у Европи. Тамо се изјаве црквених великодостојника узимају само као симболичке изјаве, немају суштински значај, те не верујем да ће имати преломни утицај. Чак и да је поглавар Римокатоличке цркве изашао са таквом изјавом, она би имала само симболички значај - рекао нам је Протић.

НЕ БУДИТЕ ФИНИ ПРЕМА АМЕРИЦИ

СРБИЈА мора да буде агресивнија! - каже, одлучно, у разговору за "Новости" Џим Џатрас, директор Америчког савета за Косово, човек који заступа српске интересе у САД, и пита се: - Шта још може да дође из Вашингтона, шта је горе од тражења начина да се отцепи 15 одсто српске територије?

Како Србија може да буде "агресивнија", а да заузврат не прође још горе?

Џим Џатрас Предлажете да Београд пошаље јасну поруку да не жели чланство у НАТО, па чак ни у ЕУ?

- Србија не треба да уђе у НАТО ни у ком случају, а Европској унији треба јасно поручити да ће Београд прекинути процес придруживања, ако Брисел одлучи да призна Косово. Обема овим организацијама мора да буде јасно колику цену треба да плате у њиховим односима са једином кључном земљом на западном Балкану и у Подунављу. Србија треба да им пружи аргументе да престану да буду уплашенији од неколико стотина хиљада Албанаца, него од девет милиона Срба.

Шта предлажете да учинимо?

- Предлажем да у новембру пола милиона људи изађе на улице Београда, протестујући због америчке политике. Као демонстрацију озбиљности, Србија треба размотрити одржавање војних маневара на југу земље.

Значи, ништа се не мења у америчкој политици, после недавних њујоршких разговора?

- САД, односно, Бушова администрација, посвећене су независности Косова, кроз једнострану и нелегалну акцију, ако је

потребно. То, ипак, не значи да они могу да остваре своју политику. Заиста, ни унилатерално проглашење независности, нити америчко признање, нису сигурни ако постоје изгледи да би САД биле усамљене у таквом деловању. Европа, такође, не би желела да провоцира конфронтацију с Москвом, без обзира на то колико би Вашингтон то желео.

Премијер Коштуница рекао је да неће поверовати да је Америка одустала од једностраног признања, све док Кондолиза Рајс не престане да помиње независност КиМ....

- Дијалог с Вашингтоном, за Београд је разговор с глувим. Људи, попут Кондолизе Рајс, Николаса Бернса и Данијела Фрида не могу да промене своје мишљење, јер су за то неспособни, тако да неће престати да говоре то што сада говоре. Вашингтон може да буде одвраћен од своје политике, ако је изолован, дипломатски, као и међу политички активним Американцима, који не подржавају политику администрације. Чак и ако би САД једнострано признале Косово, а једва их нека држава у томе пратила, то би само оголило њихову сопствену немоћ. Како год било, Вашингтон губи.

М. З. РАДОЊИЋ
НОВОСТИ, 03.10.07

ДОБРЕ ЗЕКЕ ИДУ У ПАПРИКАШ

МИСПИТЕ да нас оштрији став не би одвео у тоталну изолацију, коју смо већ једном искусили?

- Моја порука је да није добро за Србију да говори као "добри мали зека", јер мале зеке све заврше на истом месту - у паприкашу. Садржај политике Београда је добар, али стил није у складу са тежином престапа који Вашингтон намерава да почини према српској држави и нацији. Америка захтева нешто што може да се пореди с агресијом против Србије, али где је осећај за праведну побуну против тога? Престаните да будете тако фини према тим људима!

ИСКРЕНО ПРЕГОВАРАЊЕ О ПОЗНАТОМ ИСХОДУ

"Преговори у којима посредују представници САД, Русије и ЕУ имају шансу да постигну пријатељски исход, чак иако се Приштина и Београд не сложе о коначном статусу Косова.

Али, Косово ће бити независно.

Ми смо посвећени томе. То је једино решење које ће потенцијално донети стабилизацију Балкана уместо дестабилизације."

(Кондолиза Рајс, државни секретар САД, 25. септембар 2007, "Ројтерс")

ЕВРОПА ЗА ПОЧЕТНИКЕ

"Прави пријатељи вам, госпођо, кажу гледајући вас право у ваше плаве очи: развој - имате га; демократију управо стичете и имате је, остварили сте одличан напредак, пред вама је место у Европи, место у свету, али не треба сада проблем Косова да буде тај који ће вам правити проблеме, чинити да вам буде лоше."

(Бернар Кушнер, министар спољних послова Француске, новинарки Љубици Гојгић, 13. јул 2007, ТВ "Б92")

СРПСКА КРИЗНА ГРУПА

"Не би никако водило стабилности у региону ако би Србија одједном на путу у ЕУ претекла Хрватску, нити би то утицало да се приближе сада различита мишљења о Косову. Наравно да је за Србију нужна европска перспектива, али овакву трампу [независно Косово за бржи улазак у ЕУ] сматрам неприхватљивом."

(Ангела Меркел, немачка канцеларка, 01. јун 2007, "Б92")

ЗВЕЦКАЊЕ ОРУЖЈЕМ ОКО КОСОВА

Москва, Њујорк – НАТО се припрема за могуће сукобе на Косову и Метохији, пише руски дневник „РБК дејли“, заснивајући своју тврдњу на вежбама алијансе на Јадранском мору и писању хрватских медија да је америчка војска, наводно, са Хрватском разматрала могућност прихватања избеглица са Косова.

Како преноси Танјуг, руски лист наводи да Хрватска категорички демантује повезаност могућег развоја догађаја око Косова са маневрима на хрватској обали Јадранског мора (под именом „Племенити Мида '07“), чији је циљ, према сценарију, „реакција на догађаје у једној од земаља региона, која је на граници грађанског рата“. „РБК дејли“ цитира изјаву пресекретара НАТО-а Роберта Пшела да „никакве везе нема стање у Покрајини са спровођењем вежби“ и да Косово „и нема излаз на море“.

Дневник, међутим, подсећа да су сличне вежбе одржане 1997. и 1998. године на територији Албаније, непосредно пред почетак борбених дејстава на територији јужне српске покрајине. „РБК дејли“ наводи и оцену „извора из Министарства спољних послова Србије“ да је разочаравајуће то што је „очигледна демонстрација планова алијансе“ дошла у моменту када су Београд и Приштина почели дијалог о будућем статусу. „Вашингтон и Брисел су одустали од проалбанске реторике, али су сачували праксу. Вежбе показују политичарима у Приштини да на миран исход преговора о статусу Покрајине САД и ЕУ и даље не рачунају“, рекао је тај српски дипломата руском дневнику.

На другој страни, „Њујорк тајмс“ се у уводнику zaloжио за независност Косова и Метохије, објашњавајући да је време да „САД и већина земаља Европске уније које подржавају независност Косова“ заузму чврст став.

„Уколико Русија настави да се противи плану УН, Вашингтон и његови савезници морају кренути напред и признати Косово на крају рока 10. децембра... Јасно се мора ставити до знања Београду да може много да добије, укључујући потенцијално чланство у ЕУ и НАТО, уколико се томе не буде противио сувише гласно или деструктивно“, навео је „Њујорк тајмс“.

НАТО снаге за одговор морају да буду спремне за глобалне интервенције - искрцавање експедиционих снага у Турској

Да у Европи ипак има противника независности српске покрајине и да њихов број расте примећује председник Спољно-политичког одбора руске Думе Константин Косачов. Он је у Стразбуру, где учествује у раду Парламентарне скупштине Савета Европе, рекао да „све већу подршку добија позиција о којој је на овом заседању говорио председник владе Србије Војислав Коштуница“. „Та позиција јасно подразумева одсуство журбе при решавању косовског питања. У тој покрајини тренутно нема ванредне ситуације, тамо се, хвала Богу, не воде борбе. Покрајина није изложена економској и другој изолацији осталог света, што значи да тражење компромиса може да буде настањено без икаквог коначног рока“, рекао је Косачов у интервјуу агенцији Итар-Тас.

С. Р. Политика, 06.10.07.

ДЕЛОВАЊЕ НА КОСОВУ НЕМА ВЕЗЕ С ВЛАШЋУ

БРИСЕЛ - Генерални секретар Атлантског савеза Јап де Хоп Схефер јуче је у Бриселу изјавио да деловање НАТО на Косову и Метохији „нема никакве везе с влашћу, већ је везано за стварање услова безбедности и стабилности на Космету, тако да и већина и мањина буду заштићени“, ја-вља Бета. Схефер је тиме одговорио на питање новинара како тумачи изјаву српског премијера Војислава Коштунице да НАТО има посебан интерес за независност Косова због власти и овлашћења која би добио.

Схефер је, на конференцији за штампу после разговора с македонским председником Бранком Црвенковским, нагласио да Атлантски савез подржава преговоре о Косову уз посредништво тројке Контакт-групе.

Јап де Хоп Схефер и Кондолиза Рајс

Челник НАТО је оценио да „у овом часу не би била од помоћи било која опаска која би могла нашкодити процесу под окриљем тројке, упућена из било које престонице или седишта НАТО“.

- Зато ћу бити врло уздржан у осврту - нагласио је Схефер и тако узвратио на молбу да разјасни „шта план Мартија Ахтисарија даје НАТО у смислу овлашћења, а што НАТО већ нема на основу резолуције 1244 Савета безбедности УН“.

Схефер је предочио да „НАТО и Кфор имају врло јасне одговорности и то веома озбиљно имају на уму“, истакавши да је улога НАТО да створи услове безбедности за већину и мањину и њихов нормалан живот на Космету.

Глас јавности, 06.10.07.

БУДУЋИ СТАТУС КОСОВА И МЕТОХИЈЕ КАО СУШТИНСКА АУТОНОМИЈА УНУТАР СРБИЈЕ

I Увод.

Србија је животно заинтересована да се реши питање статуса Косова и Метохије. Решење статуса подразумева да се од садашњег, по свему привременог стања, пређе у трајније уређено стање, које ће много јасније него што је сада случај, дефинисати обавезе, надлежности и одговорности свих заинтересованих страна.

Ако ово јесу преговори о будућем статусу Косова и Метохије можда је потребно на самом почетку сложити се око неких елементарних ствари, као што је питање: које су то заинтересоване стране у преговарачком процесу? Тако нешто потребно је заједнички утврдити да би се ишло даље без довођења у питање легитимности пуног учешћа у преговорима једне или друге стране.

Укратко, ми данас отварамо директне преговоре између представника државе Србије (Републике Србије) и представника привремених институција самоуправе Косова. То су две стране у спору које уз помоћ и посредовање Уједињених нација, тј. «тројке», која у овој ствари представља Светску организацију, треба да дођу до заједничког, компромисног решења спорног питања – а то је будући статус Косова и Метохије. (Ако овде има нечег спорног, ја бих замолио представнике ПИС да интервенишу и да одмах уз помоћ посредника решимо евентуалне спорове и неслагања око ових, како сам их назвао, елементарних питања).

Политичким представницима Србије јасно је да режим успостављен на Косову и Метохији Резолуцијом СБ УН 1244 (1999) не може вечито да траје, и да га у једном тренутку треба заменити редовним унутрашњим стањем, тј. статусом. Дакле, без обзира што је реч о легитимном и легалном међународном режиму на делу територије једне чланице УН, тај режим треба превести у унутрашњи поредак у коме ће главну улогу имати домаће, а не међународне институције. Србија је сагласна са оваквим развојем ситуације и спремна је да пружи пуни допринос да се прелазак Косова и Метохије са међународног на унутрашњи режим обави на најбољи могући начин. Шта то значи?

Потребно је, као прво, решење овог питања тражити и наћи у пуном складу са међународним правом и принципима на којима почива данашњи међународни поредак.

Друго, потребно је поштовати политичку вољу заинтересованих страна у тражењу заједничког решења, а очекивано неслагање око конкретних предлога решења треба држати у оквирима атмосфере добре воље и међусобног уважавања.

И треће, потребно је изнаћи институционално решење које ће на најбољи могући начин изразити жељу за компромисом и преточити је у трајно важеће норме и институције новог статуса Косова и Метохије.

Само ако се буде поштовао овакав приступ преговорима можемо доћи до решења нашег заједничког проблема. А то решење подразумева да се садашњи међународно регулисани статус Косова и Метохије преведе у будући унутрашњи статус ове покрајине, који ће такође имати одређену димензију међународних гаранција, надзора и помоћи у његовом

спровођењу. Ако би се којим случајем поступило другачије, а то значи уколико би се прекршило међународно право, уколико би се игнорисала политичка воља једне од страна, и покушало наметнути једнострано институционално решење, то би значило да се једно међународно регулисано стање премеће у нерегуласано стање, у не-статус, у правни хаос са несагледивим политичким, друштвеним и економским последицама. Сигуран сам да нико овде присутан то не жели.

II Будући статус Косова и Метохије као суштинска аутономија унутар Србије.

Представници Србије су уверени да предлог суштинске аутономије, који ћу укратко изложити, на најбољи начин изражава опредељење да се питање будућег статуса Косова и Метохије реши на компромисан, тј. обострано прихватљив начин. У том предлогу помирена су три захтева који данас стоје у непомирљивом сукобу: прво, захтев косметских Албанаца да се њиховим свакодневним животом више не управља из Београда; друго, захтев косметских Срба за гаранцијама свог идентитета и своје безбедности у покрајини; и треће, захтев Београда да се очува суверенитет и територијални интегритет Србије као демократске и међународно признате државе.

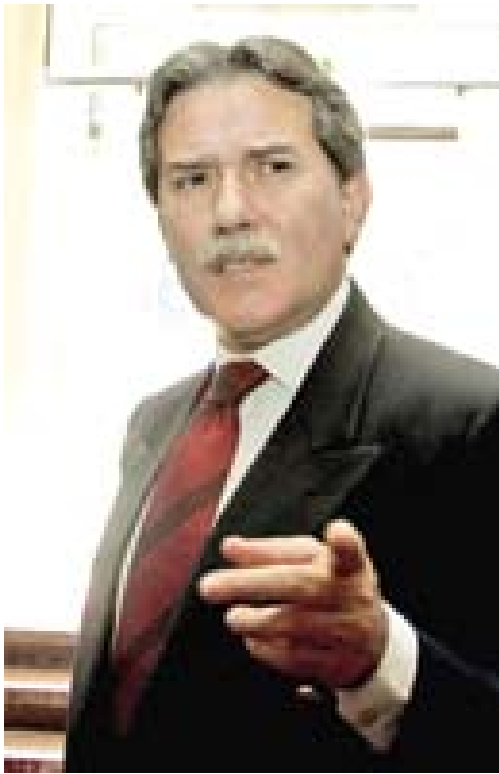
Како изгледа институционални еквивалент будућег статуса Косова и Метохије који би задовољио сва три захтева.

1) Суштинска аутономија одговара захтеву да Косово и Метохија буде уређено као максимално самоуправна територија. Ово решење огледа се у нашем концепту поделе надлежности између Србије и Косова и Метохије. Покрајина би у потпуности располагала свим надлежностима осим једног броја надлежности које би биле резервисане за Србију. Ове последње су: спољна политика, заштита граница, заштита српског верског и културног наслеђа у покрајини, одбрана, монетарна политика, царинска политика и заштита људских права и последњој инстанци. Од набројаних надлежности само прве три (спољна политика, заштита граница и

заштита српског верског и културног наслеђа) би се примениле непосредно по ступања на снагу договора. Функција одбране не би се примењивала на територији КиМ, будући да би она била трајно демилитаризована (не рачунајући прелазни боравак међународне војне мисије). Три преостале надлежности (монетарна и царинска политика и заштита основних права) Србија би преузимала постепено, у складу са остављавањем обавеза из Споразума за стабилизацију и придруживање са ЕУ, и оне би највероватније имале статус мешовитих надлежности Србије и Косова.

Све остале надлежности, а то значи све друге замисливе области уређивања, остале би у рукама покрајине без било каквог мешања Београда. То, другим речима, значи да би Косово и Метохија у тако широком спектру функција имало пуну законодавну, извршну и судску власт.

Поред наведеног, Косово би имало право самосталног финансијског задуживања у иностранству, као и закључивања одговарајућих споразума са међународним финансијским институцијама.

Начело економске и друге системске самосталности Косова у односу на Србију не би се реметило његовим отварањем према Србији у погледу осигурања слободног кретања људи и робе, слободног промета услуга и улагања капитала. Сарадња у области инфраструктуре и енергетике била би од непосредне користи и за покрајину и за остатак земље и она би се могла одмах успоставити. Све ове и сличне облике сарадње обезбеђивала би заједничка тела образована на принципу паритета.

2) Посебан облик децентрализације за српске већинске општине. Акутан и сталан проблем положаја Срба у покрајини, као и повратка прогнаних, може се системски решити појачаном децентрализацијом у општинама у којима Срби већински живе, као и образовањем једног броја нових општина за повратнике. Србија не предлаже политичку аутономију Срба у покрајини, већ предлаже појачане надлежности у једном броју области које су од виталног значаја за очување националног идентитета и повећање безбедности Срба у покрајини. Реч је о образовању, здравству, социјалном старању, култури, полицији и судству. Српске већинске општине би, осим тога, имале могућност директног повезивања са централним властима Србије у погледу различитих видова економске, финансијске, техничке и кадровске помоћи за остваривање својих општинских надлежности.

3) Резервисане надлежности Србије и могућности учешћа представника покрајине у њиховом спровођењу. Обим и степен аутономије који је за Косово и Метохију предвиђен предлогом Београда чини готово излишним било какав утицај централних органа Србије на спровођење аутономних надлежности покрајине. Али, такав обим и степен аутономије чини готово непотребним утицај представника покрајине на спровођење малог броја резервисаних надлежности Србије. Веће учешће представника покрајине у централним институцијама Србије подразумевало би уобичајени концепт аутономије у којем би поред искључивих надлежности покрајине постојале и бројне мешовите надлежности које би покрајина делила са Србијом и у том смислу преко својих изабраних представника заступала своје интересе у централном парламенту, влади и судовима. Овим предлогом покрајини се даје више аутономије, што се огледа у обиму самосталних надлежности којима располаже и степену самосталног одлучивања о њима.

представљању покрајине у извршним и судским органима Републике. Дајући овом приликом предлог минималне и поступне интеграције покрајине у Србију, српска страна није затворена ни према могућности брже интеграције уколико је албанска на то спремна. У том смислу консеквентно би се морали преиспитати и наши ставови о минималном представљању покрајине у институцијама Србије.

III Концепт максималне аутономије као реално компромисно решење.

Компромисно решење неког дубоког и дугорочног сукоба има једну велику и начелну предност над наметнутим решењем: компромисом се сукоб решава трајно и неповратно. Али, будући да компромис подразумева задовољење само неких, а не свих, захтева обе стране, његово постизање тражи време и стрпљење.

Ако се озбиљно погледа предлог српске стране, лако се уочава његова окренутост компромису. Не само да обе стране добијају нешто, већ оне добијају највише од онога до чега им је стало: Србија задржава свој суверенитет и територијални интегритет, косметски Албанци добијају самоуправу у потпуности слободну од уплитања Београда, док косметски Срби добијају сигурност своје egzистенције и осигурану везу са Србијом. Сви заједно добијају мир, стабилност и реалну шансу за економски напредак.

Овај предлог суштинске аутономије представља највиши степен аутономије, а уз то и најбоље гарантован, у историји Косова и Метохије као засебне административне области, али и у историји албанског становништва на овом простору. Једини изузетак од овога је период Другог светског рата, када је Косово већим делом данашње територије припадало Великој Албанији као творевини фашистичке Италије и касније нацистичке Немачке. У послератном периоду све до данас, рачунајући и међународни режим уређења под УН, и поред периода високе аутономије, Косово и Метохија није имало у својим рукама онај обим надлежности и онај степен самосталног спровођења тих надлежности какав се нуди овим предлогом.

С друге стране, ако се упореде данашњи облици територијалних аутономија у Европи и у свету, рачунајући и оне највеће и изванредне, лако се може уочити да се овим предлогом Србија залаже за већи степен аутономије за Косово и Метохију у поређењу са било којим постојећим у данашњем свету. Она је, осим тога, сагласна да оваква суштинска аутономија буде гарантована међу-народноправним документом (као што су били случајеви Аландских острва у Финској и Јужног Тирола у Италији), као и да у одређеном прелазном периоду међународна заједница својим цивилним и војним присуством на само гарантује већ и директно помогне практичну примену предложених решења. Тиме се на најозбиљнији начин предупредује бојазан косметских Албанца да Београд може да поврати степен утицаја и контроле над животом покрајине који је имао током деведесетих година прошлог века.

Најзад, и не на последњем месту, овај предлог отворен је за дијалог, тј. аргументовану критику и за одговарајуће предлоге за измену. Ако је друга страна спремна да одустане од немогућих и апстрактних захтева, и прихвати разговор о статусу Косова и Метохије као заједнички посао у трагању за оптималним решењем, српска страна биће спремна не само да саслуша предлоге албанске, већ ће бити спремна да одустане од неких својих решења и да их замени бољим, рационалним и ефи-каснијим.

Слободан Самарџић

(Издавање у Њујорку, 28. 9. 2007)

Трупе УН ће остати на Косову и Метохији и после одређивања статуса

И поред доследности оваквог приступа, српска преговарачка страна допушта отворену дискусију и одређену промену свог става о овом питању, посебно када је реч о директном

РУСИЈИ КОСОВО ВАЖНИЈЕ ОД НАТО-А

Председник Русије Владимир Путин оценио је да ће, уколико косовски Албанци сами прогласе независност, од реакције Запада зависити како ће се развијати ситуација. Ово наводи дневник "Велт" (Die Welt) у извештају свог спољнополитичког коментатора, професора историје на Универзитету у Ерлангену Михаела Штирмера (Michael Stuermer) из Москве.

Штирмер је био у групи изабраних страних научника и новинара са којима је Путин разговарао током викенда у Сочију.

"Ако косовски Албанци крајем године једнострано прогласе независност, све ће зависити од реакције Запада. Културна и привредна подршка би биле прихватљиве. Политичко признање би било друга ствар", цитирају се у тексту Путинове речи.

Наводи се такође да је руски председник "о теми Косово говорио само уздржано".

У Штирмеровом тексту се на основу разговора са Путином даје процена да у вези са решењем статуса Косова Москва очекује да "Европска унија (ЕУ) Србији направи неку неодолјиву понуду".

Међутим, "у том контексту више се не помиње ново уређење постсовјетског простора о којем је још било речи током самита Г-8 у Хајлигендаму".

"Путин је ставио до знања да је стање неизвесности (на Косову) које је наступило 1999. и даље боље од неке неприхватљиве одлуке", преноси се у тексту у дневнику "Велт" после сусрета руског председника за западним аналитичарима.

Русија је запретила да ће напустити Партнерство за мир уколико САД једнострано признају независност Косова. Односи Русије и

Он мисли да ће Русија бити на добитку како год да се реши питање Косова.

- Ако Косово остане у саставу Србије, Русија је себи обезбедила стратешку тачку ослонца на Балкану. Са друге стране, ако Косово ипак буде независно, Русија може да искористи тај преседан за Абхазију и Јужну Осетију - каже Лазански.

Односи Русије и њених западних савезника ионако су добро уздржани због неслагања у вези са изградњом америчког антиракетног штита у Пољској и Чешкој. Проблем је и контрола наоружања, а ставови су сукобљени и око пријема бивших совјетских република у НАТО. На Западу су због свега тога врло озбиљно схватили претњу Русије да ће напустити Партнерство за мир уколико САД признају једнострано проглашену независност Косова - тврди саговорник Pressa, један високо позиционирани дипломата.

Српски војни аналитичари сагласни су да би овакав потез Русије значио да она донекле напушта пут сарадње са западним земљама и да оштро ставља до знања да неће дозволити даље ширење НАТО-а.

Иступање Русије не би "уплашило" САД, јер Русија никада није ни намеравала да постане члан НАТО-а. Ипак, тај потез био би веома значајан као сигнал да Русија напушта пут на којем је досад ишла - каже аналитичар Вељко Кадијевић. Он наводи да су у последње време односи Русије и НАТО-а "веома затегнути", и додаје да за Русију Косово ипак није приоритет у односу на НАТО.

Да ли ће постојати веза између статуса Косова и Метохије и Абхазије?

НАТО пакта већ су дуже време далеко од "партнерских", а најаву признања самопрогласшене независности јужне српске покрајине Русија схвата као још један непријатељски потез, поготово после објављивања да је статус Косова спољнополитички приоритет Русије број један.

Војни аналитичар Мирослав Лазански сматра да најављени потез Русије не би имао значајније последице, јер је, како каже, "Партнерство за мир превазиђен процес".

- У случају признавања Косова, од Русије очекујем много оштрије мере него што је иступање из Партнерства. Сматрам да ће у том случају Русија исти такав статус тражити и за Јужну Осетију и Абхазију које већ годинама желе да се одвоје од Грузије и припоје Русији. Осим тога, заострила би се и ситуација са Украјином, јер се Русија противи ширењу НАТО-а на исток - објашњава Лазански.

- Не знам да ли ће Русија изаћи из Партнерства за мир у случају да Косово добије самосталност, али сигуран сам да ће у Србији бити много оних који ће желети да ми то урадимо. Колико год то било основано, у том случају пут ка Европској унији биће нам потпуно блокиран - каже Кадијевић.

Александар Радић такође сматра да би иступање Русије из Партнерства за мир био врло озбиљан политички чин.

- Њено чланство у овој организацији било је пре свега потврда савезништва. У последње време односи Русија-НАТО прилично су уздржани и Русија прилично подозриво гледа на даље ширење НАТО-а на исток - наводи Радић.

Аналитичар Зоран Драгишић, с друге стране, сматра да није реално да Русија због Косова иступи из Партнерства за мир.

- Руси не само да су чланица Партнерства за мир, већ имају и виши степен сарадње са НАТО кроз Заједнички комитет. Када

реалности, по принципу "што је баби мило то јој се и снило" - каже Драгишић.

Горан Свилановић

Функционер Пакта стабилности и члан Савета за спољне послове при Министарству спољних послова Горан Свилановић оценио је да евентуално једнострано проглашење независности Косова и Метохије изазива подједнако велик страх и у Србији и у Европској унији.

— Европска унија страхује од озбиљних безбедносних и политичких последица таквог сценарија. Зато врши снажан притисак на Вашингтон да изврши снажан притисак на косовске Албанце да буду кооперативни и да не иду ка проглашењу независности — изјавио је Свилановић Танјугу.

Свилановић сматра да ће изасланик ЕУ у посредничкој тројци немачки амбасадор Волфганг Ишингер прво "пробати да у децембру направи папир" који би могао да задовољи аспирације и Срба и Албанаца, ако у међувремену не буде неког договора. Свилановић сматра да, у случају да европски посредник на крају преговарачког процеса има документ који би потписали и Москва и Вашингтон, Београд не би могао да рачуна на подршку да се успротиви таквом решењу.

— Међутим, уколико не буде папира који ће потписати сва тројца, или ако он не буде суштински већ само констатација да нема договора, онда су могућа друга решења, попут једностраног

проглашења и признања независности Косова — додао је он. — То су лоша решења.

Свилановић сматра да би у том случају, упоредо с проглашењем независности у Приштини, и Косовска Митровица објавила одвајање од осталог дела Покрајине.

— За мене је незамисливо да Београд на било који начин контролише Приштину, али морам да признам да не видим ни начин да Приштина контролише Митровицу — објаснио је Свилановић. — Зато једнострано признање може да буде прихватљив сценарио за Вашингтон, али ЕУ не може да крене у процес признавања, а да нема јасну ситуацију на терену. Верујем да ће позиција ЕУ бити конструктивна и да ће настојати да не дође до једностраног проглашења независности и таквог развоја ситуације на терену који би учинио мисију УН или сутра ЕУ неodrживом.

Свилановић такође указује на то да ће бити тешко да се постигне одрживо решење уколико "на столу" не буде понуда уласка у ЕУ за све земље региона.

По мом мишљењу, паралелно с одлуком о статусу Косова, поготову ако ту одлуку у највећој мери дефинише ЕУ, Брисел мора да да своју понуду свима на Западном Балкану, Албанцима, Србима, Македонцима, Босанцима — рекао је он.

По његовим речима, та понуда треба да садржи: укидање визног режима, "који је недопустив", затим суштинско повећање помоћи коју регион већ сада добија и треће — статус кандидата, после чега се процес преговора до коначног пријема евентуално може учинити сложенијим. — То би био процес стабилизације целокупног Западног Балкана који би нам помогао да избегнемо да се сви заједно сретнемо с некаквим новим Берлинским конгресом у 21. веку, где се изнова цртају мапе Балкана, а морам да кажем да нисмо далеко од тога — рекао је Свилановић.

Глас јавности, 03.10.07.

САДА ЈЕЗИК КОСОВО И МЕТОХИЈУ СПАСАВА

Волфганг Ишингер

БЕОГРАД - Резултати директног разговора београдске и приштинске делегације у Њујорку и доношење тзв. Њујоршке декларације наишли су на различита тумачења, како у Београду, тако и у Покрајини - од тога да је остварена

дипломатска победа Србије, до оцене да у Њујорку није постигнуто ништа. Велика дипломатска победа Београда, сматрају представници српских власти, јесте сама чињеница да је обновљен преговарачки процес о статусу Космета, као и то што је потписана Њујоршка декларација која је обавезала обе стране да неће предузети ниједан корак ка дестабилизацији ситуације на Балкану. Оно чиме се посебно поносе владајуће странке је и што су „председник и премијер значајне светске силе придобили за београдски план“. Ипак, са становишта посматрача политичких дешавања у Србији, као и дела опозиције, ништа се спектакуларно није догодило тог 28. септембра у Њујорку, а разговорима „очи у очи“ са Шиптарима неће се ништа ни постићи јер, како је оценио бивши шеф дипломатије Горан Свилановић, кључну улогу одиграће Волфганг Ишингер, који ће припремити коначну одлуку прихватљиву за Вашингтон и Москву.

— Од њега се очекује да проба да нађе такав речник, такав језик, који ће евентуално бити довољно добар да га прихвате и представник Москве и представник Вашингтона. Ако би се то догоди-

ло ми бисмо имали практично споразум, односно нешто иза чега би стајала цела тројка, што значи на крају и Београд и Приштина — казао је Свилановић. Он је додао да су „преговори, у суштини, унутар тројке, а не између Београда и Приштине“, те да „тешко ту може нешто специјално да се догоди“.

— У наредна два месеца биће много разговора у Бриселу и другим центрима ЕУ. Наравно, биће и много разговора између Брисела, са једне стране, и Вашингтона и Москве, са друге стране — оценио је бивши шеф дипломатије.

Са његовом констатацијом не би се сагласио члан српског преговарачког тима Горан Богдановић, који не умањује улогу међународне заједнице, али је и мишљења да директни разговори са Шиптарима нису узалудни.

— Наше поруке су усмерене и ка међународној заједници, али и према Шиптарима. Не може бити истина да смо ми беспотребно разговарали и да ће одлучити посредничка тројка. Виђење међународне заједнице је битно, али су битни и разговори где ми Шиптарима предочавамо наше виђење косметског питања. Потпуно је сигурно да директни разговори са Шиптарима нису узалудни — казао је у изјави за Глас Горан Богдановић.

Аналитичар Миленко Радић оценио је да тврдња да ће коначна одлука бити у рукама Ишингера, а коју ће прихватити Вашингтон и Москва, не пије воду.

— Америка очекује да може притисцима да направи решење које бисмо ми прихватили и да Космет ученама извуче из Србије. Увек ће бити притисака и учена, можда нам и нађу неку пречицу за улазак у ЕУ, на крају ће заборавити и на Младића и примиће нас у Унију, само кад бисмо прихватили отцепљење Космета. И ако Америка истраје у својим намерама да призна независност Космета, Србија то никада неће прихватити и са правног становишта, то ће остати отворено питање — рекао нам је Радић.

Глас јавности, 03.10.07.

РЕШЕЊЕ КОЈЕ 'ЛЕБА НЕ ЈЕДЕ

Решавање статуса Косова, после дужег лутања Европом, вратиће се крајем седмице у Њујорк, где ће највиши званичници међународне заједнице, Срби и косовски Албанци, покушати да изместе овај проблем из Њорсокака, у који је запао свеопштим недостатком плана како га решити на достојанствен и цивилизован начин. Или, пре, како га решити, уопште. У канцела-ријама Европске уније на Менхетну, где ће састанак бити одржан, тако, судариће се српска понуда мегааутономије за проблематичну покрајину, албански предлог споразума о добросуседским односима, али и безнадежно разједињене велике силе, подељене на заштитнике међународног поретка, "прагматичне" присталице брзе независности и масу неодлучних, чи-је оклевање да се приклоне којој од страна произлази махом из страха од укуса горчине, који ће неминовно остати у устима многих званичника, уколико се Запад одлучи да и овај проблем "преломи преко колена".

Сценографија за нову представу размишљања о начинима решавања статуса Косова, овог пута у формату двочинке, остављена је још током говора светских лидера пред Генералном скупштином Уједињених нација, где је судбина двомилионске покрајине, повремено, налазила пут до централне позорнице. Или као што су, преведено на пучки језик, рекли државни секретар САД Кондолиза Рајс и нова звезда западне политике, француски председник Николас Саркози, независност Косова је најбоље решење – "јер 'леба не једе". После уводних нота за говорницом Генералне скупштине, косовска расправа "спустиће" се који спрат ниже.

Истовремено, шесточлана Контакт група, од које се, мада не обавезно ове седмице, очекују кључни одговори везани за решавање статуса Косова, делегирала је министре спољних послова, те највише званичнике ЕУ и НАТО-а, чији је основни задатак да се договоре о било чему пре него што, дан касније, копља укрсте представници Београда и Приштине.

Судећи према прилично конфронтирајућим изјавама руског министра спољних послова Сергеја Лаврова, којој је Запад оптужио за прејудуцирање неуспеха преговора, те неопрезно промовисање једностраног проглашавања независности Косова као јединог излаза из кризе, у којој се Косово, истини за вољу, налази већ деценију, шансе за неки драматични напредак њујоршке представе су више него минималне. "Многи би желели да Београд и Приштина постигну споразум, али неки кажу да, ако до тога не дође, треба да се суочимо са стварношћу – једностраним проглашењем независности Косова", рекао је Лавров у Њујорку. "Ми мислимо да је то погрешно."

У јасном сукобу ставова САД и Русије, који је почетком лета резултирао одустајањем од даљег "гурања" плана бившег финског председника Мартија Ахтисарија кроз процедуру Савета безбедности, "врући кромпир" решавања статуса Косова, очигледно, пребачен је у руке Европске уније, која ће, како год проблем био решен, преузети бригу о тој злосрећној и сиромашној покрајини. "Много мудрости и велико стрпљење", како је описао српски председник Борис Тадић, биће потребно да би се овај све компликованији проблем при-вео у

мирније воде и створили предуслови за истински компромис двеју страна, Срба и Албанаца, који ће и поднети највећи терет будућег решења, какво год било. "Морамо да пронађемо компромисно решење прихватљиво за обе стране. За то је потребно велико стрпљење и велика мудрост и потребно је да међународна заједница изађе из инерције оличене у Ахтисаријевом плану", рекао је Тадић током дипломатског маратона.

За косовске Албанце, како се чини, независност до краја ове или већ почетком наредне године, готова је ствар о којој је свака даља расправа, суштински, сувишна. Управо због тога, како се чини, њихов преговарачки тим долази у Њујорк вече уочи преговора, сматрајући да више нема апсолутно никакве потребе да власт у Приштини убеђује представнике међународне заједнице у исправност својих ставова.

"Независност Косова је готова ствар... ", рекао је косовски премијер Агим Чеку, неколико дана пред полазак на преговоре, упозоравајући да ће Албанци, уколико буде неопходно, сами прогласити независност. Рачунајући на јасно манифестовану подршку САД оваквом начину решавања проблема статуса Косова, Чеку је, такође, рекао и да фамозни извештај "тројке" међународних преговарача, у саставу Александар Боцан Харченко (Русија), Волфганг Ишингер (ЕУ) и Френк Визнер (САД), у суштини, неће ни на који начин утицати на последњу епизоду саге о тражењу државности. „Ми ћемо донети ту одлуку“, рекао је Чеку, одговарајући на питање шта ће се догодити ако до 10. децембра међународни посредници не буду предложили Савету безбедности УН независност Косова.

Проблем за овакав план Приштине, који дипломати на Ист риверу оцењују као додатни притисак пред наставак преговора, представља чињеница да читав низ чланица ЕУ није показао претеран оптимизам када је у питању такав развој ситуације, при чему се став Грчке све чешће описује као "ноћна мора заједничке европске политике". Проблематични су и Шпа-нија, која се залаже за решење у оквиру међународног права, Кипар, Малта, као и Словачка, која покушава да пронађе политички баланс између сопствених ставова и заједничке политике ЕУ. После по-рођајних мука српских званичника да се ослободе авети покојника из Пожаревца, како се чини, ставови Београда наилазе на пристојнији пријем у међународним круговима, што, мада охрабрује, не значи претерано много пред следећу рунду, овај пут директних преговора између Србије и косовских Албанаца. Повеља УН, којом се између масе осталих ствари, чврсто штите границе држава чланице, тек повремено провејава кроз изјаве, махом Србији наклоњених светских званичника. Управо стога и умерени песимизам свих учесника у преговорима да би баш ове седмице могао бити постигнут озбиљан напредак. На Косову ће се, у међувремену, захуктати пред-изборна кампања, што ће додатно сузити ионако мали простор за компромис.

Раде Мароевић
НИН, 03.10.07.

СЕВЕР КОСОВА ЋЕ ГОДИНАМА БИТИ ПРОТЕКТОРАТ

Комесар Европске уније за проширење Оли Рен позвао је Београд и Приштину да више не одлажу коначни договор о статусу Косова и да се окрену просперитетнијој будућности, уз опаску да ће за „5, 10, 15 година и Србија и Косово, како год буде дефинисан статус, бити у ЕУ“. По оцени политичког аналитичара из Приштине Батона Хаџијуа, овакав апел европског комесара заправо представља знак да би ЕУ најрадије задржала својеврстан статус кво на Косову, и то све до тренутка док цео овај простор не буде зрео за приступање Унији.

Батон Хаџију, политички аналитичар из Приштине

Тешко је, међутим, очекивати да косовски Албанци, након свега што су доживели и преживели, могу пристати да још годинама живе, макар и формално, унутар граница Србије – каже Хаџију за „Дневник“. – Срби су стотинама година живели с Албанцима и имали су прилику да с њима граде заједничку будућност. Уместо тога, Милошевићев режим се определио најпре за политички терор, а онда за злочин. И

Албанци више не верују у своју будућност у Србији.

Може ли ипак та европска перспектива да отвори простор за постизање некаквог компромиса?

– Србија више нема морално право да влада Косовом. Али, што је још важније, Србија мора бити свесна тога да јој Косово ни не треба. Јер, с оваквим Косовом она никада не би била нормална, стабилна држава која сигурно ходи ка Европској унији. Нажалост, и поред те чињенице, актуелни српски предлози своде се на то да се, заправо, ништа не мења или, чак, да буде још горе. Политичари из врха државе Србије, попут Војислава Коштунице, и даље користе језик који нема много везе ни са стварношћу, али ни с демократијом. Ипак, мора се рећи и то да кључ јесте у Београду, јер када би ту био начињен одлучан рез у правцу суочавања с реалношћу, тиме би био потпуно отворен процес помирења у региону, који би као резултат дао коректне, па чак и пријатељске односе међу државама насталим након распада СФРЈ, и то унутар Европске уније.

Премијер Коштуница, међутим, инсистира на томе да ће Албанци добити статус „најповлашћеније националне мањине на свету“?

– Џабе. Доцкан је. Србија је, мислим, последњу шансу да задржи политички утицај на Косову пропустила 1997. године. Сада је за

то сувише касно. Па ја први, који имам много пријатеља у Београду, не верујем српском политичком врху. Ни актуелном, а камоли неком радикалском, који би на власт могао доћи за две-три године. И шта онда? Да опет дођемо у ситуацију да морамо

Милошевић је добио рат за независност

– С Милошевићем је почело раздобље подстицања српске мржње према Албанцима, до границе расизма. С друге стране, истина је и да Албанци гаје велику мржњу према Србима, мржњу жртве која је годинама малтретирана. И да ли у таквој ситуацији могу заједно да живе Срби и Албанци? Одговор је, бојим се – никако! Али свима северно од Ибра мора бити јасно: Србија није изгубила Косово због Албанаца. Косову је независност буквално поконио Слободан Милошевић својом политиком. Да није било њега, никада међународна заједница не би пристала да уопште и размишља у том правцу. Али никада! Овако, Милошевић је практично Косову

да ратујемо? Хвала, не! Видели смо како то изгледа, и Албанци и Срби. Доста је било оружја, крви, избеглица... Боље да се лепо разиђемо, доведемо државе у ред и уђемо у Европску унију, где ћемо опет бити заједно.

Још само мало па ће 10. децембар. И шта онда?

– Скупштина Косова ће прогласити независност, али не одмах, него почетком следеће године. У то не треба сумњати. Може се очекивати и да одмах затим северни део Косова нешто прогласи, уз истовремени улазак српске војске и полиције на то подручје. Француске трупе из састава КФОР-а, које су тамо стациониране, поставиће се као својеврсни тампон са задатаком да спрече евентуалне сукобе. Дакле, поново ћемо имати нестабилно стање. Које ће трајати. Косово ће бити независно, али неће имати контролу над севером, баш као што пуну контролу над том територијом неће имати ни Београд, већ ће то подручје још годинама бити под директним протекторатом међународне заједнице. У међувремену ће доћи до кантонизације Косова, при чему је стварање два ентитета, српског и албанског, сасвим реално финале.

Хоће ли такав север, уколико се обистине ваша предвиђања, бити спона Србије и Косова, или место још жешћег раздора?

– Бојим се ово друго. Нажалост, политички јастребови и с једне и с друге стране ће га користити за потпиравање ватре. На Косову ће бити прича „повратићемо север“, а у Србији „све је то наше“... И ништа од стабилности. Неће бити рата, али инцидената, вероватно и озбиљних, нажалост, хоће. Јер, таква атмосфера је душу дала за разноврзне „патриотске“ хајдуке. Оно што је сигурно – тамо неће бити лако живети.

Дневник, 02.10.07.

ДОГОВОР ИЛИ НАДГЛЕДАНА НЕЗАВИСНОСТ

– Наша позиција остаје неизмењена и ми и даље верујемо да би најбоље решење за Косово била надгледана независност заснована на плану Мартија Ахтисарија. Заправо, најбоља ствар би била да Београд и Приштина у оквиру преговарачког процеса који је започео дођу до обострано прихватљивог договора, који бисмо свакако подржали.

Зато и пажљиво пратимо преговарачки процес који, под покровитељством Уједињених нација, спроводи преговарачка тројка, охрабрујући дијалог Београда и Приштине, и надамо се да ће тиме бити избегнуте нове напетости. Али ако до 10. децембра не буде постигнут такав договор, Америка ће снажно подржати надгледану независност Косова по Ахтисаријевом плану – изјавио је јуче у Новом Саду нови амбасадор Сједињених Америчких Држава у Србији Камерон Мантер, одбијајући да спекулише о томе како ће се ствари тачно одвијати након истека задатог рока за преговоре.

– Надам се да можемо поспешити привредну сарадњу с Војводином и размишљамо о начинима како можемо помоћи у будућности, јер смо током последњих неколико година били укључени у више од 1.000 пројеката у које је уложено више од 50 милиона долара, с и те како опипљивим последицама на локалне економије и грађане. С друге стране, много је америчких инвеститора заинтересовано за улагање у Србију и Војводину и они верују да овде има много потенцијала за инвестирање, под условом да им буде загарантована политички стабилна ситуација као предуслов да уложе свој новац. И управо је и то један од разлога зашто нам је стало до тога да се питање Косова разреши, како би успостављање стабилности у региону привукло и нове инвеститоре – поручио је амбасадор Мантер, који је о могућностима тешње сарадње јуче разговарао и с представницима покрајинске администрације. А. Г.

Дневник, 02.10.07.

ОБРИСИ ИСЛАМСКЕ ДРЖАВЕ

Многи су склони веровању да су Албанци мање него остали исламски свет окренути религији. То, наравно, није тачно. Право питање је: због чега се толико упорно негира исламистички карактер албанског тероризма. Одговор је можда у страху од јавног признања да се у срцу Европе назире обрис једне нове исламске државе, коју су својим новцем (финансирајући рат против СРЈ) формирали порески обвезници секуларног Запада. Међутим, било би претенциозно тврдити да је исламизација нашег простора ексклузивитет 20. века, јер њени корени, ипак, сежу у далеку прошлост.

Исламизација Косова и Метохије одвијала се вековима и у више фаза које су различито трајале. На почетку се мора истаћи да се у појединим фазама исламизација преплитала са решавањем националног питања и била је (а и сада је) у функцији узурпирања територија суверене државе, тј. у функцији ширења *дар ал ислама*.

Иако национално питање за ислам није од пресудне важности, његово решавање, заједно са територијалним претензијама, суштински је било у функцији исламизације.

ОСМАНЛИЈСКА ОСВАЈАЊА

Прва фаза исламизације Косова и Метохије одвијала се током османских освајања на Балкану. Масовним прихватањем ислама, наспрот Србима, Албанци су стекли предност у односу на остале становнике Косова и Метохије хришћанске вероисповести.

Као муслимани, имали су обавезу да на различите начине уч-

но на делу, нарочито током балканских и Првог светског рата, клица њених будућих проблема била је управо нераскидива веза са исламом појединих њених мањина. Албанци су у новој држави били убедљива мањина, чак и у оквирима Косова и Метохије (крајем 19. века било је 415.000 Срба хришћана, 236.420 Срба мухамеданаца и 106.270 Албанаца). Са

ОРУЖАНИ ЦИХАД

На 18. исламској конференцији, одржаној у Пакистану, албански сепаратизам окарактерисан је као оружани цихад и на тај начин је читав исламски свет позван да помогне њихову борбу за „слободу на окупира-ним муслиманским територијама”. У складу са порукама из Курана, Албанци не признају власт Републике Србије, јер на КиМ треба да живе муслимани у исламској држави.

звршетком Првог светског рата (сетимо се њихове улоге у том рату), они постају још убедљивија мањина, али то није значило престанак невоља за Србе, који су на Косову и Метохији и даље малтретирани, понижавани, исељавани, а о томе су говорили и писали многобројни, чак и инострани ауторитети.

ИСЕЉАВАЊЕ СРБА

Нарочито тешка и можда одлучујућа фаза у исламизацији Косова и Метохије дешава се током Другог светског рата.

Због специфичних односа са Албанијом и сопствених интереса, италијански окупатори дозволили су масовни погром и исељавање Срба, а у исто време пристигао је и населио се огроман број Албанаца из Албаније. На тај начин учињен је значајан вештачки демографски поремећај, који ће, некажњен, показало се касније, имати можда и одлучујућу улогу у нарастању тероризма и спровођењу сепаратистичких амбиција. У том периоду убијено је око 10.000 Срба, исељено је 70.000, порушено је или спаљено око 30.000 кућа и других објеката. У исто време, у неконтролисаним, али намерно изазваним миграционим таласима, насељено је око 300.000 Албанаца из Албаније, а знатан број населио се и на подручју данашње западне Македоније.

У борби против Срба, односно хришћана, тадашњи албански лидери, веома лукаво, мобилисали су све Албанце – муслимане и хришћане. За хришћане је та борба приказивана као борба против тобожњег српског угњетавања и за стварање Велике Албаније, а у уским круговима, међу муслиманима, истицана је потреба стварања исламске државе, што је у потпуности у складу са деловањем ислама као религије.

Као израз тежње за оснивањем такве државе, између осталог, формирана је Скендер-бег дивизија, а она је у свом саставу имала војне имаме који су радили на идеолошком уздизању бораца. Наравно, непрекидно је истицан панисламски и цихадски карактер борбе против безбожника – партизана, што је виђено на бројним примерима. Прва акција те јединице, којом је она потврдила своју оријента-

Панорама Приштине

ствују у насиљу над покореним хришћанима и за то су добијали одговарајућу награду. Постепено, вековима, из сиромашних албанских предела спуштају се на богато и плодно Косово и Метохију и ту учествују у разарању српских културних и других добара, на све начине затирују трагове постојања Срба.

Велики број Срба ипак је дочекао пад Османског царства, а потом, после балканских ратова, враћање Косова и Метохије у састав Србије. Таквим решењем Албанци нису били задовољни, између осталог, зато што су се и они ангажовали на ослобађању од Турака, али са другачијим амбицијама. Наиме, сан о формирању Велике Албаније, државе која ће обухватити све територије на којима живе Албанци, било да су у већини или мањини, остао је лишен реалности. То је, свакако, био извор фрустрација за велики број Албанаца, поготово за њихове идеологе и лидере заслепљене циљевима Прве призренске лиге.

Иако је формирана нова и респектабилна држава, што је доказа-

МУЏАХЕДИНИ У ОВК

Несумњиво је велики број муџахебина учествовао на страни тзв. ОВК током рата на КиМ и њихово учешће мотивисано је, између осталог, и верским побудама. Има података који указују да их је најмање 50 прешло у КЗК, што значи да се и даље налазе у Покрајини и да активно учествују у креирању стања безбедности, не само на КиМ већ и у Македонији, где је такође регистровано њихово присуство током терористичких акција тзв. ОНА. Уосталом, после 1999. године, на Косову је забележено више афера са шверцом оружја и експлозива, чији су актери били муслимани – припадници међународних мисија.

цију, била је хапшење и потом ликвидација 281 приштинског Јевреја у мају 1944. године.

ЗАБРАНА ПОВРАТКА

Панисламски карактер Скендер-бег дивизије огледао се и у чињеници да је у њеном саставу било скоро 150 Таџика и Туркмена. Вероватно и под њиховим утицајем, дивизија је остала запамћена по бројним злочинима и масакрима над српским становништвом, па чак и женама и децом.

ВЕЛИКИ ЗАШТИТНИК АЛБАНАЦА

Очигледно је да су Албанци код Тита имали статус повлашћене нације. Иако је у његовим намерама да Албанце цивилизује и еманципује било и нечег до-брог, то је, дугорочно гледано, представљало подршку и охрабрење сепаратизму који се код њих никада није угаasio. Зашто се српски политичари нису томе одлучније супротставили, показаће суд историје.

После окончања Другог светског рата, супротно очекивањима, у новоформираној наглашено атеистичкој држави, за Косово и Метохију и Србе наступио је ништа мање тежак период. Закон о забрани повратка колониста, који је ступио на снагу после рата, онемогућио је повратак великог броја Срба на своја огњишта, а уједно омогућио и легализовао боравак и даљи живот огромног броја Албанаца на туђим (српским) имањима. Бољи сигнал од нових власти Албанци – терористи нису могли да добију. Уместо да буду сурово кажњени за сва недела која су починили и да добију статус какав су, бар у почетку, добиле мање-више све нације које су биле на страни поражених сила, у потпуности је дат легитимитет демографској неравнотежи успостављеној насилно током рата и то на штету државотворне нације – Срба.

Да се о Албанцима као муслиманима и следбеницима ислама и те како водило рачуна и то на уштрб хришћана, говори и то што им је толерисано многоженство, које је у традицији ислама. Док су у другим деловима СФРЈ ради ширења „братства и јединства“ мешовити бракови били и више него пожељни, на Косову и Метохији је то било могуће само једнострано – да Албанац узме Српкињу за жену.

Обрнута ситуација била је ретка и готово незамислива због познатих разлога, чије је извориште у Курану.

ЕСКАЛАЦИЈА ТЕРОРИЗМА

О исламизацији Албанаца и Косова и Метохије и њиховој припреми за тероризам, који никада у суштини није престао (само је мање или више ескалирао), говоре и други примери. Из Албаније Енвера Хоџе, која се такође декларисала као изразито атеистичка, на Косово и Метохију долази више шеика дервишких редова, који током 1956. године бивају осуђени у Призрену због помагања терористичких банди.

Председник тадашњег ЦК СК Космета Махмут Бакали испословао је, као комуниста, да се у српском селу Витомирици код Пећи сагради џамија, чиме је послешено разбијање Срба у том делу Покрајине.

Забележено је више његових антисрпских испада, којима је као наводни комуниста и атеиста подилазио Албанцима – муслиманима и у којима је показивао своје право лице и намере.

На различитим скуповима, предавањима и округлим столовима који су приређивани поводом решавања питања Косова и Метохије након 1999. године, често су се могле чути неутемељене оцене које негирају исламизацију тог простора. Такве поруке су често стизале и из иностранства, из кругова који су имали политички интерес да не говоре отворено о исламизацији и да актуелни сукоб представе искључиво као национални. За негирање исламизације Косова и Метохије, ма одакле долазило, постоји једноставан контрааргумент. Довољно је упитати се шта је са Албанцима – католицима, познатим златарима из Јањева. Да ли су остали на Косову и Метохији? Нису, иако су Албанци, јер то није довољно – морају бити и муслимани да би тамо безбрижно живели. Као католици, нашли су уточиште у Хрватској. Присуство радикалног исламског фактора на КиМ потврђено је у многим приликама на делу, али и у анализама, проценама, изјавама експерата и политичара. Ал каида је својевремено најавила терористичке акте против „неверника“: САД, Велике Британије, Француске, Израела,

Индије, Русије и Србије. Сам бин Ладен је током 1995. године на позив Салија Берише боравио у Албанији и сусрео се и са Хашимом Тачијем и Рамушом Харадинајем.

Нескривена веза са исламским фактором потврђена је и на прослави 118. годишњице Призренске лиге 1996. године у Скопљу, којој су присуствовали и представници Албанаца са КиМ, где су се поново заклели да ће се борити за остваривање њених идеја. Ово је значајно зато што се као политички субјект у документима Призренске лиге појављују муслимани, а не Албанци, тако да је јасно да је и том приликом исказана жеља за стварањем исламске државе.

Америчка администрација је 1998. године била принуђена да свог савезника, тзв. ОВК, стави на листу терористичких организација, а као разлог наведено је да постоје подаци о њеном финансирању новцем исламских земаља које се баве прометом дроге. Тада је наведено да је један од финансијера и Осам бин Ладен. На основу података Интерпола, једну од елитних јединица тзв. ОВК предводио је Мухамед ал Завахири, брат Ајмана ал Завахирија, једног од идеолога Ал каиде.

Током 1998. године потврђени су подаци о постојању јединице „Абу Бекир Сидик“, која је деловала на подручју Дренице, те да је финансирају, између осталог, и „Исламски балкански центар“ из

Зенице и „Активна исламска омладина“. У саставу јединице било је око 40 страних држављана, а њен командант био је Екрем Авдија. Када је јединица расформирана, Авдија је ухапшен, а са њим и велики број припадника јединице, али су сви амнестирани под притиском међународне заједнице током 2001. године. Одмах после изласка из затвора, Авдија је водио организацију „Косовски исламски биро“, која је имала бројне испоставе широм КиМ, а затим је реак-

тивирао своју бившу јединицу са седиштем у јужном делу Косовске Митровице. Екрем Авдија је и данас фактор нестабилности на КиМ. Велики број исламских организација и сада делује на територији КиМ. Под плаштом хуманитарног рада баве се шверцом оружја, недозвољеном трговином и финансирањем екстремних и терористичких активности.

ДВОСТРУКИ СТАНДАРДИ

Завршни чин дефинитивне исламизације Косова и Метохије одвија се управо пред нашим очима, без озбиљнијих могућности да се томе ефикасно супротставимо. Проблем Косова и Метохије у последњих неколико година увек се замагљи-вао, како би било простора за туђе мешање и „арбитражу“. Питање Косова и Метохије решавано је применом политике силе и двоструких стандарда на штету Срба, али нам је отворило и друга питања која су сада средство комуникације великих сила са нама. Према томе, исламизација Косова и Метохије одвијала се у потпуном складу са тежњама за ширењем дар ал ислама. Албански терористи не желе да признају безбожничку власт државе у којој живе, а будући да процењују да се са таквом влашћу могу обрачунати, кренули су ка њеном рушењу крајње агресивно. При томе мета нису само Срби (500.000 исељених од 1945. до 1987), као представници и носиоци власти, већ и Албанци који је подржавају, без обзира да ли се изјашњавају као муслимани или хришћани.

Предраг КАРАЏИЋ
ОДБРАНА бр. 49, 01.09.07.

ПРИНУДА НА КОМПРОМИС

Руска дипломатија је по питању Косова постигла оно што је желела. Резултат одржаног заседања Контакт групе у штабу УН на министарском нивоу у суштини је принуда косовских Албанаца на преговоре са Србијом. Они су и одржани тамо, у УН, наредног дана.

За многе, који су упознати с расположењем косовских Албанаца, све што се догађало у УН изгледало је као непотребни ритуал. Албанци желе потпуну независност и изјављују да је бесмислено говорити о нечем другом. Срби су управо с трибине УН, преко свог председника Бориса Тадића, изнели нову идеју - најширу аутономију с посебним правима, који се темеље на принципима Европске уније. Албанци само слежу раменима. То се и догодило на преговорима под будним оком "тројке".

Напори руске дипломатије били су, у суштини, усмерени у правцу да се елиминише илузија о осуђености Косова на независност. Како је изјавио, одговарајући на питања дописника РИА "Новости" министар спољних послова Русије Сергеј Лавров, "када поједине земље, поред осталог и оне које улазе у 'тројку' дају јавне изјаве о томе да је, ма како се преговори завршили, независност Косова неизбежна, онда то провоцира једну страну у преговарачком процесу да не пристане ни на какве уступке".

Циљ руске дипломатије успешно је досегнут. Према информацијама које су дошле из затворених врата заседања Контакт групе, њени учесници су затражили компромис од Косова и Србије и на њих наложили подједнаку одговорност за исход преговора. То јест, све је било у духу Резолуције 1244. Поставља се, међутим, питање - а зашто то Русија чини? Земља коју је споменуо Сергеј Лавров и која отворено говори о неизбежности независности Косова су Сједињене Америчке Државе. Али и остали чланови Контакт групе мисле исто и говоре исто. Русија, у суштини, у тој компанији наступа сама против свих, што код тих "свих" изазива иритираност различитог степена. Јер је за коначно решење судбине Косова потребна нова резолуција Савета безбедности, а ње неће бити ако Русија стави вето. Цела та ситуација озбиљно компликује руско-европске и руско-америчке односе.

Питање, у крајњој линији Европљанима, можемо поставити овако: распарчавање нација до бесконачности јесте тенденција наших дана, али се против ње може борити помоћу наднационалне структуре по имену Европска унија. То јест, ЕУ намерава да сажваће све проблеме Срба и Албанаца помоћу општеевропске интеграције. Чиме се Русија ту може

супроставити? Можда је пред нама једноставно покушај да ослабимо јединствену Европу? Није тешко приметити, међутим, да од своје упорности Русија неће извући ама баш никаву непосредну корист. Њени пословни и политички интереси на Балкану и у Европи у целини неће узнапредовати због тога што ће Косово бити независно у реалности и део Србије на речима. Ствар овде уопште није у односима са Европом, већ у општим принципима како се могу и треба да регулишу последице таквих конфликта, какав је између Србије и становништва њене покрајине - Косова.

Питање независности Палестине, на пример, решава се дуже од пола века. Али нико не каже да се не треба тиме бавити пошто је Палестина ионако две енклаве израелске територије и није способна да самостално егзистира. Не, у случају с Блиским истоком сви се некако слажу у томе да постоји такав принцип - две стране у конфликту треба да се међусобно договарају, а ствар је свих оних околности да им у томе помажу. То је један од оних принципа на којима се гради међународно право и таква организација као УН (што је практично синоним, зато што се међународно право у УН и прави). Када неко покуша да нешто чини мимо УН, то се добрим не завршава, било да је реч о рату у Ираку или, у конкретном случају, Косову. И није важно ко је био у праву или крив у конфликту. Албанска страна је за конфликт крива по вишегодишњој тактици изгона Срба с њихових законских територија, поред осталог и путем подривачке оружане делатности. Срби су криви због покушаја да то спрече. Али у резултату обе стране треба да се договарају.

Разговори с непосредним учесницима заседања потврђују: Москва се не бори за обавезно очување Косова у саставу Србије, она ће прихватити оно решење које ће бити прихватљиво и добровољни компромис за обе стране. При том моји саговорници нису нашли непосредне аналогije косовској ситуацији, који су се тицали или се могу тицати Русије у ближој будућности. Ако би, на пример, Русија желела да прошири своје територије на рачун непризнатих република, попут Јужне Осетије, Абхазије или Придњестровља, онда би се она, обрнуто, требала радовати косовској независности као председању. Аналогije, поновимо то, нема, али ако се оне изненада и појаве, онда и Русија, и ма ко у свету треба да децидирано зна како се може и треба деловати у сличним случајевима. РИА "Новости"

Дмитриј Косирев

ЗАШТО (НЕ) У НАТО

Представници посланичких група у Скупштини Србије различито су реаговали на питање о приступању Србије НАТО-у, у јавности јуче поново подстакнуто изјавом министра Одбране Драгана Шутановца да је „нетачна теза да ће НАТО да кошта Србију далеко више него што бисмо имали користи од уласка у ту алијансу”. Шутановац је додао да би војна неутралност могла да има лоше последице по наше грађане, по питању школовања, живота и стандарда.

И владајућа коалиција и опозиција подељени су по питању уласка Србије у НАТО: ДСС се противи уласку у алијансу, док ДС и Г17 плус сматрају да би Србију неулазак у НАТО коштао више. У опозицији радикали и социјалисти деле став ДСС-а, док ЛДП види НАТО као спас за Србију.

Као разлоге за улазак у НАТО посланици су навели већу безбедност Србије, бољи стандард грађана, као и финансијску помоћ војсци. У прилог томе да Србија не уђе у НАТО наводе се бомбардовање бивше Југославије 1999. године, високи трошкови и обавезе које би држава имала према НАТО-у.

– Програмски став ДСС-а, који је потврђен на Главном одбору

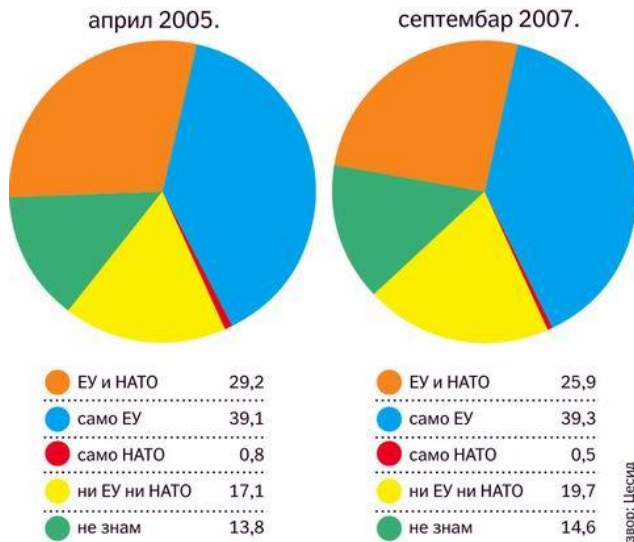
странке, јесте да Србија треба да буде неутрална земља у војно-политичком смислу, а то значи ван војних савеза – рекао је за "Политику" посланик ДСС-а Ђорђе Мамула.

– Посебно нисмо за придруживање НАТО-у. Ми смо за европске интеграције и за улазак у ЕУ, у којој већ деценијама живи и ради велики број наших грађана. Република Србија је у Партнерству за мир, јер је једно бити партнер и равноправни сарадник, а друго бити у савезу који подразумева строге, тешке обавезе – каже посланик ДСС-а.

Када се ради о тези да би Србију улазак у НАТО мање коштао него неулазак, Мамула је одговорио да „појединачне изјаве неће да коментарише”, али да је извесно да су „трошкови бомбардовања НАТО-а 2.500 људских жртава, од чега седамдесет деветоро деце, 5.000 рањених и материјална штета од око 30 милијарди динара, а то пише и у уџбенику историје за осми разред основне школе”. Они који имају рачуницу колико би нас коштало придруживање НАТО-у, нека објаве те рачунице, поручио је.

На питање да ли би се став ове странке о НАТО-у променио уколико би САД показале спремност да за Србију повољно реше статус Косова, Мамула је кратко одговорио: „Став ДСС-а о КиМ заснива се на повељи ОУН, Међународном праву и ставовима

Конференције о европској безбедности и сарадњи из 1977. године”. Мамула је слично одговорио на питање да ли би став ДСС био другачији уколико би у расправи о Космету дошло до „омекшавања” става Русије, чији су званичници у неколико пута изјавили да не подржавају идеју уласка Србије у НАТО. „Наш став о свим овим питањима је принципијелан и исти какав је био и док смо били опозициона странка, а засновали смо га на повељби ОУН и међународном праву”.

Портпарол и посланик ДС Јелена Марковић истиче да је дилема о уласку у НАТО „вештачка, и представља наметнуто политичко питање које безразложно дели грађане Србије, јер Србија је тек приступила Партнерству за мир и о кандидатури у НАТО се још не разговара, нити се она помиње”. Ипак, супротно ставу ДСС-а, ДС сматра да је за Србију „значајно свако чланство у међународним организацијама које омогућају бољи стандард и већу безбедност”.

— Кад будемо процењивали да ли да уђемо у алијансу, треба да донесемо заједничку одлуку, засновану на рационалним разлозима, свесни да ће ускоро баш све земље у окружењу постати чланице НАТО-а, коме су приступиле и све развијене земље света. У том смислу, Србија треба да размисли о ступњу безбедности уколико би се одлучила за војну изолацију — каже Јелена Марковић.

На разне процене да трошкови уласка у НАТО могу да износе и више милијарди долара, она подсећа да НАТО има строге критеријуме и захтеве за пријем у чланство, а да би се они

испунили финансијски помаже припрему кандидатуре војске те земље, у смислу помоћи коју Србија већ добија кроз програм Партнерства за мир. Земљи са овако осиромашеном војском, као што је наша, приступ НАТО-у, финансијски може само да користи.

Што се тиче става Русије, портпарол ДС сматра да „свет више није биполаран, подељен на Русију, на једној, и Америку, на супротној страни”. И Русија сарађује са Америком у програмима смањења наоружања Партнерства за мир, напомиње Јелена Марковић.

Снежана Стојановић-Плавшић, заменик председника посланичке групе Г17 плус, сматра да „Србија још није у ситуацији да одлучује о уласку у НАТО” и да су за њу су тренутно најважније европске интеграције.

— Тешко да неко у Србији воли НАТО након бомбардовања 1999. године и свих последица. Али, питање уласка у НАТО није емотивно, већ рационално: сигурно је да за Србију није добро никакво конфронтирање са НАТО-ом, баш зато што се показало какве су његове последице. А оне говоре да би трошак уласка у НАТО свакако био мањи од одлуке да Србија једина у југоисточној Европи не буде члан алијансе којој још нису приступиле само четири чланице ЕУ — каже Јелена Марковић.

Посланик СРС Немања Шаровић подсећа на јасан став радикала да Србија не треба никако да приступи НАТО-у „после хиљада изгубљених живота, рушевина и свих осталих последица бомбардовања”. Шаровић додаје да никаква промена руског става у том смислу не би могла да промени став СРС-а, иако ова странка Русију уважава као „једину брану да Косово досад буде проглашено независним”.

Посланик СПС-а Жарко Обрадовић каже да има „многo разлога због којих је СПС против уласка Србије у НАТО, организације коју води САД, а остали само следе њену политику, а од тих разлога је бомбардовање најважнији”. Ипак, социјалисти сматрају да грађани на референдуму треба да одлуче о да ли ће приступити алијанси. Он додаје да би „једину корист од уласка у НАТО имала ова алијанса ојачавајући тако своју моћ одлучивања на нашем тлу”. Обрадовић обећава да ће се „лично позабавити различитим проценама трошкова приступања”.

Посланик ЛДП-а Небојша Рањеловић каже да ова странка има јасан став да је прави пут за Србију — Евроатлантске интеграције и да је неписано правило за све земље да се у ЕУ улази најпре преко Партнерства за мир, па преко НАТО-а.

— Ако себе видимо као део Европе, једини пут је да приступимо алијанси. Али, оно што ме забрињава нису толико дисонантни тонови у владајућој коалицији, јер је очекивано да народњачка коалиција не жели улазак у НАТО, већ колебања у самом ДС-у, у коме нико није децидно рекао да Србија треба да уђе у НАТО. А та тема не може да буде флуидна прича — каже Рањеловић.

Мирјана Никић, Политика, 05.10.07.

КОНТАКТ ГРУПА 15. ОКТОБРА У БРИСЕЛУ

Приштина — Представници земаља чланица Контакт групе састаће се 15. октобра у Бриселу, дан после директног сусрета делегација Приштине и Београда, а на том састанку учествоваће и посредничка „тројка”, преноси приштински дневник „Зери”. Према дипломатским изворима, на које се лист позива, министри спољних

Министри спољних послова земаља чланица Контакт групе

послова земаља чланица Контакт групе су на састанку у Њујорку 27. септембра закључили да би међународна посредничка „тројка” могла да изађе са неким предлогом једино ако се утврди да процес преговора напредује. „Тројци” се дозвољава да изађе са неком идејом о статусу, али у оквиру принципа који су поно-вљени на последњем састанку Контакт групе”, пише приштински дневник.

Танјуг, 06.10.07.

ОЗБИЛНА ЗАБРИНУТОСТ У ПОГЛЕДУ БУДУЋЕГ СТАТУСА КОСОВА

Гвоздев: Вашингтон је у специфичној дилеми пошто му је преко потребна помоћ Европске уније да би се осигурала одржива и безбедна ситуација након постизања одлуке о будућем статусу Косова. САД су преокупирани другде у свету, посебно у Ираку и Авганистану, а ту је и проблем са Ираном. Стога Вашингтон на-стоји да убеди Европу да Брисел треба да подржи

став Вашингтона, уколико Русија настави да блокира не-зависност Косова у УН. Међутим, то није извесно пошто је ЕУ по-дељена о том питању. Влада озбиљна забринутост у погледу бу-дућег статуса Косова - онаквог како га заступа Вашингтон - јер би тиме могао да успостави лош преседан за друге регионе у Ев-ропи, за област Црног мора, па и друге делове света. Европљани такође изражавају забринутост у вези са Хелсиншким конвен-цијом, којом се не предвиђа мењање граница једне суверене др-жаве. Што се тиче руског прилаза, Москва стварно не сматра не-опходним да подржи максималистичке захтеве Београда, али жели да се постигне прихватљиво и ефикасно решење како би се избегао преседан за решавање других замрзнутих конфликата на тери-торији бившег Совјетског Савеза, а и другде. Русија сада настоји да приволи Европску унију да се пронађе правично и при-хватљиво решење за Косово, можда "европско решење", које би се, мање више коначно упаковано, могло презентирати и Вашинг-тону.

Глас Америке: Ако билатерални преговори Београда и При-штине не покажу резултате до 10. децембра, какав даљи развој догађаја очекујете?

Гвоздев: САД ће вршити велики притисак да се прихвати унила-терално проглашење независности и признавање независног

Косова у оквиру садашњих граница. У међувремену, Европска унија и Русија траже излаз из садашње ситуације која има у фокусу само две опције: независност или високи степен аутономије. Једна од формула које се разматрају јесте да Евро-па призна независно Косово, али не нужно у оквиру садашњих граница, што значи поделу покрајине, тако да бисте имали два ентитета, албански и српски, а српски би био повезан са Србијом. Такође се говори и о дистанцирању од максималистичких позиција, као што је, рецимо, искључиво независност - а то је већ наговестио Волфганг Ишингер. Размотрило би се питање компетентности, пошто би Косово у неким регионима могло да функционише као независна држава, а у другима - са већинским српским становништвом - постојала би повезаност са Србијом, чиме би се на неки начин избегло питање кршења територијалног интегритета Србије. Постоје разне креативне солуције ко-је би требало размотрити. Али питање је сада да ли ће САД, након што су заузеле јасну позиције, бити спремне да модифи-кују свој став да би се постигло компромисно решење.

Глас Америке: Каква би могла да буде конструктивна улога Ру-сије у решавању косовског проблема?

Гвоздев: Европска унија је јасно дала до знања да жели да два услова буду испуњена. Један је да се испуне услови за неза-висно Косово, али преко резолуције УН, што значи да ће бити потребно сарађивати са Русијом да би се пронашло решење, а не да се Русији наметне солуција од стране Брисела и Вашинг-тона. Исто тако, парламентарни избори у Русији ће бити завр-шени пре 10. децембра, тако да Косово неће бити предизборно питање, што ће Путину дати слободније руке у погледу будућег статуса Косова. Русија ће настојати да пронађе заједничко ре-шење са Немачком и Француском. Наиме, те земље ће поку-шати да пронађу прагматично, односно компромисно, решење за косовско питање, што се посебно огледа у новонасталим односима између Москве, Париза и Берлина, посебно у односу на одбрамбени ракетни систем у Европи, енергетска питања, итд. да би те земље заједно са Русијом пронашле нову позицију о будућем статусу Косова која би била презентирана међу-народној заједници, укључујући САД.

НЕ ВЕРУЈЕМ ДА ЋЕ АМЕРИЧКИ СТАВ ПРЕЈУДИЦИРАТИ ИСХОД ПРЕГОВОРА

Бранко Микашиновић замолио је за коментар о току преговора о статусу Косова стручњака за Бал-кан и бившег заменика секре-тара за одбрану Роберта Прен-гера. Прво питање г. Пренгеру односило се на евентуалне изме-не у ставу Сједињених Држава о статусу Косова и њихов могући утицај на исход преговора.

Прангер: Мада је амерички став о будућем статусу Косова донекле контрадикторан, јер заговара независност, али и наставак преговора, не верујем да ће он прејудуцирати исход преговора, пошто још није познато ни у ком правцу се прего-вори крећу, а утицај Европске уније изгледа јача. Међутим, уве-рен сам да решење будућег статуса Косова зависи највише од Русије, можда више и од самог Београда или Приштине. Након што је питање решавања статуса препуштено "тројци" Контакт групе, из бојазни да би Русија могла да стави вето на резолуцију у Савету безбедности, Вашингтон ће настојати да превазиђе несугласице са Москвом, док су преговори Београда и Приштине у току. У ствари, Уједињене нације би желеле да пренесу решавање косовског питања на Европу и верујем да би после 10. децембра преговори могли да буду настављени под окриљем Европске уније.

Глас Америке: Да ли се став Европске уније о будућем статусу Косова дистанцира од Вашингтона и какве би биле последице тога?

Прангер: Европска унија, коју сачињавају бројне земље, природно има различита гледишта, посебно што се тиче Грчке, Шпаније, Словачке, Мађарске и Румуније, које се противе независности, а нарочито једностраном проглашењу неза-висности Косова. Подељени ставови унутар Европске уније о том питању могли би да доведу до продужетка преговора, што је позиција Србије, Русије и неких чланица уније. С друге стране, САД и даље сматрају да је њихова улога у решавању кључних и кризних питања у Европи важна, посебно када је реч о односима са земљама попут Русије, и да би требало да играју важну улогу у вези са будућим статусом Косова.

Глас Америке: У последње време се све више помиње могућност једностраног проглашења независности Косова.

Прангер: Ако Вашингтон до 10. децембра удустане од изно-шења јасне подршке једностраном проглашењу независности Косова, да би, између осталог, избегао заостравање односа са Русијом, Приштина ће у својим даљим акцијама бити обазривија и кооперативнија. Ипак, мислим да би најбоље решење било да, уколико се не постигне споразум до 10 децембра, преговори буду настављени имајући у виду њихову сложеност и изузетну важност. Мислим да ће наредна три месеца бити критичан период, не само у историји Балкана, већ и данашње Европе. Одлука о будућем статусу Косова имаће глобалне реперкусије и мора јој се прићи са стрпљењем и великом преговорачком вештином. Реч је не само о независности једне покрајине, већ и о цепању једне демократске и суверне државе. Треба се такође подсетити да локални сукоби често могу да прерасту у регионалне и шире конфликте.

ПОГЛЕДИ КА КОСОВУ

У време када су у Њујорку, под руководством посредничке "тројке" одржавани први директни разговора Београда и Приштине о будућем статусу Косова и Метохије, новинска агенција Ројтерс јавила је да низ сепаратистичких подручја у свету са интересовањем прати како ће бити решено ово питање. Иако Запад тврди да евентуална независност Косова не би била преседан, многи се са тим не слажу, посебно на подручју бившег Совјетског савеза, указао је Ројтерс. Подручја која би, по оцени британске агенције, са интересовањем могла да прате како ће се развијати ситуација око Косова су Придњестровље у Молдавији, Абхазија и Јужна Осетија у Грузији, Нагорно Карабах у Азербејџану, Папуа у Индонезији, Баскија у Шпанији, подручја насељена Курдима у Турској и Западна Сахара у Мароку.

Придњестровље је регион који се одвојио од Молдавије у септем-бру 1990. године, после краткотрајног рата у коме је погинуло више стотина људи.

Становништво чине углавном Руси који говоре руским језиком и залажу се за независност, страхујући да би се Молдавија, у којој већина становништва говори румунским језиком, једног дана могла припојити Румунији. Абхазија се налази између Црног мора и Кавказа, има око 200.000 становника и некада је било позната туристичка дестинација. У рату против Грузије (1992-1993), Абхазија се фактички се изборила за самоуправу. После рата је годинама била изолована, али је постепено изградила блиске везе са Русијом, која је њеним становницима дала пасоше и пензије, навео је Ројтерс. Абхазија је независна и суверена држава, која нема никакве везе са уједињавањем Грузије, изјавио је недавно председник те отцепљене грузијске републике Сергеј Багапш, коментаришући изјаву председника Грузије да ће до краја свог мандата ујединити Грузију "мирним путем". "Нека Михаил Сакашвили уједињава Грузију од реке Ингури надаље, у дубину своје територије, до границе са Јерменијом и Азербејџаном", рекао је Багапш, пренели су руски медији. "Као добри суседи, можемо само да поздравимо ако Сакашвили коначно не растури своју земљу", рекао је председник отцепљене аутономне републике, која је формално у саставу Грузије.

Јужна Осетија

Осетији.

У Нагорном Карабаху, спорадични сукоби између Азера и локалних јерменских паравојних јединица, почели су 1998. да би 1992. ескалирали у прави рат између азербејџанских снага и јерменских војника. У сукобима је погинуло 35.000 људи, а избегло више стотина хиљада, пре него што је 1994. године потписано примирје.

Ова територија је и даље део Азербејџана, али је контролишу јерменске снаге, подсетио је Ројтерс. Већ више од 30 година сепаратисти источне индонезанске провинције Папуа, уз спорадичне сукобе с владиним снагама, покушавају да се отцепе од Индонезије, док је побуна у провинцији Аће, у којој је погинуло 15.000 људи, 2005. године завршена миром под надзором ЕУ.

Протеклих 40 година, баскијски сепаратистички покрет ЕТА бори се за независну државу Баскију на северу Шпаније и југозападу Француске. У тим сукобима је погинуло више од 800 људи, а од 2000. године притворено 750 људи, осумњичених да су припадници ове организације. У аутономној области Баскија живи 2,1 милион становника.

Баскијска сепаратистичка организација ЕТА саопштила је пре не-колико дана да је одлучна да настави борбу за отцепљење Ба-скије од Шпаније политичким или насилним средствима, и позвала своје активисте да се на улицама боре за остварење тог циља. "Народни одговор, уличне борбе и мобилизација су од изузетно значаја", наведено је у саопштењу, које је објавио лист "Зутабе" који баскијски сепаратисти користе као средство оглашавања. ЕТА је, међутим, истакла да је спремна да обнови примирје ако политичко решење буде пронађено и да за њу постоје само два пута напретка - политички преговори који воде самоопредељењу или наставак борбе, наведено је у саопштењу, које је пренела агенција АП.

Око 20 милиона Курда настањено је на подручју од северног Ирака, преко Сирије, Ирана и Турске и себе описује као највећу мањину без државе на свету. Већина их живи на југоистоку Турске, која страхује да Курди на северу Ирака планирају да направе сопствену државу, што би изазвало тензије и међу Курдима у Турској, навела је британска агенција. Више од 30.000 људи убијено је од 1984. године, у сукобима сада забрањене Курдистанске радничке партије с турским снагама. Примирје је проглашено 1999, али је насиље обновљено 2004.

Ројтерс указује да и покрет Полисарио у Западној Сахари покушава оружаним борбама ниског интензитета да добије независност од Марока још од 1975. године, када је Мароко анектирао овај део територије, пошто је престала да буде под шпанском коло-нијалном управом. Споразумом о примирју 1991. године, под по-кровитељством УН, обећан је референдум о статусу територије, где живи 260.000 становника, али никада није одржан. Мароко није спреман да понуди Западној Сахари више од аутономије.

Рат (ни)је готов

Пре 14 година окончан је један од најкрвавијих сукоба на постсовјетском простору, грузијско-абхаски рат, који је током 413 дана трајања однео више од 13.000 живота Грузина, Ахбаза и житеља Абхазије других националности и принудио око 300.000 људи да напусти своје куће.

Пре 10 дана се на граници Абхазије и Грузије десио инцидент, када су, како тврди представник Русије у УН Виталиј Чуркин, грузијски војници упали на полигон анти-терористичког центра на абхаској територији и прво ранили а потом "хицем у главу и ножем" убили двојицу руских инструктора. Сакашвили је, међутим, оптужио Русију за мешање у кон-фликт, питајући "шта је радио руски пуковник у грузијским шума-ма" и поново затражио да се измени преговарачки формат за Абхазију - "Група пријатеља генералног секретара УН за Грузију" у којој је и Русија.

Борба свим средствима

ЕТА се од шездесетих година прошлог века бори за независност баскијске територије која покрива подручје од североистока Шпаније до југозапада Француске и сматра се одговорном за смрт 800 људи. Мировни процес је пропао пошто је ЕТА у јуну прекршила примирје са шпанском владом, постигнуто 15 месеци раније и обновила нападе 24. августа, када су два полицајца лакше повређена у снажној експлозији испред полицијске станице у Дурангу, на северу Шпаније. "За ЕТА ће политички услови за обнову преговарачког процеса и опредељености за примирје бити створени тек када партије постигну одлучан политички договор", истакли су баскијски сепаратисти. **Борба, 04.10.07.**

ПОДЕЛА КОСОВА ДУГО У ФИОЦИ КАО РЕЗЕРВНА ОПЦИЈА

"Мада Вашингтон има јасан став о том питању, не верујем да су САД затвориле врата неком новом и креативном решењу косовског статуса", рекао је Капчан на питање да ли би САД могле да модификују свој став јасно изражене подршке независности Косова.

Према његовим речима, сада имамо "две авеније", од којих "једна иде у правцу креативнијег приступа, разговора са Руси-ма, и разматрања неког хибридног статуса за Косово, који ће можда сви прихватити".

"Друга опција је да Вашингтон сматра да не би требало толико рачунати на поменути опцију и да би се требало спремити да у децембру - ако "тројка" каже да и поред покушаја нема успеха - САД добију што већу подршку ЕУ за независност Косова", додао је Капчан.

Он је рекао да се "подела Косова већ дуже време сматра последњом, резервном опцијом, која се држи у фиоци". "Мада ту опцију не сматрам немогућом, она није и вероватна. Вашингтон, Брисел и Приштина мисле да би се тиме отворио низ нових проблема, мада је та идеја привлачна, јер отвара могућност нагодбе са Београдом", оценио је Капчан. Он је, међутим, упозорио да се с друге стране поставља питање - "ако Косово постане независно, да ли оно стварно жели да почне своје ново поглавље са значајним делом територије и српским становништвом које не жели да буде део те нове државе". "Стога би опција поделе могла да и даље бити актуелна", рекао је Капчан. Према његовим речима, чују се и друге идеје, као што је хонконгска солација - две државе, један суверенитет, тако да би Косово било практично независно, али у легалном смислу и даље део Србије.

Капчан примећује да један од главних аргумента против независности и поделе Косова јесте порука коју би то упутило региону, али и широм света.

"Чак и међу онима који кажу да постоји морална и легална основа за независност Косова, има људи који се противе томе, због непредвидивих политичких последица и могућег преседана. Најпроблематичнија последица независности Косова у вези је са Републиком Српском, односно могућности да у децентрализованој Босни и Херцеговини, српска популација затражи отцепљење, па и присаједињење Србији", додао је он. Према његовим речима, други проблем се односи на Македонију, где би могло да дође до нових захтева за аутономију западног дела земље, углавном насељене Албанцима.

"Оно што ме посебно забрињава је да би незадовољство решењем косовског питања могло да радикализује македонске Албанце. Мислим да би стабилно Косово допринело и стабилној Македонији и обратно", рекао је Капчан.

На питање да ли се разлике у ставовима Брисела и Вашингтона о Косову повећавају у светлу руског става против независности Косова, или је дошло до приближавања позиција кључних актера у међународној политици после састанка Контакт групе у Њу-јорку, Капчан сматра није у питању јаз између ставова Вашингтона и Брисела. Према његовој оцени, Европљани су у фази трагања за моделом који би омогућио Бриселу да прихватљивом солацијом врати Русију на колосек међународне заједнице.

"Јасно је да су Европљани забринути да не дође до погоршавања односа са Русијом у време када се разматрају тако важна питања као што су европска доступност руским енергетским изворима, европски одбрамбени ракетни систем и када је и Бриселу и Вашингтону потребна сарадња Русије - не само на Балкану, већ и у вези са ситуацијом у Ираку и Ирану", каже Капчан. "То посебно мотивише Француску и Немачку да интензивно трагају за прихватљивим решењем статуса Косова", додао је Капчан.

Чарлс Капчан је сарадник у вашингтонском невладином "Савету за међународне односе"

Танјуг, 03.10.2007

МОГУЋА РЕШЕЊА ЗА КОСОВО

Други српско-албански сусрет у преговорима о Косову одржава се у Бриселу 14. октобра, а све су јасније индикације напора Европске уније да обезбеди, ако је могуће, компромисно решење за статус покрајине.

Романо Проди

Италијански премијер **Романо Проди** је рекао да Србији треба да се понуди статус формалног кандидата за чланство у Унији како би се, по његовим речима - "решила дипломатска пат позиција о Косову".

Европски комесар за проширење **Оли Рен** је пак рекао да је Унија спремна да "преврне сваки камен, па и више од

тога, да се активним делањем нађе решење кроз преговоре за Косово".

Хавијер Солана

Сличну ангажованост показао је и спољно-политички координатор Уније, **Хавијер Солана**, у дебати пред спољнополитичким одбором Европског парламента у Бриселу у среду.

Могућа решења

Као једно од могућих решења косовског чвора однедавно се чује и став да, у недостаку договора Београда и Приштине, једноставно треба замрзнути тај сукоб - попут оних у на Кипру или у Кашмиру, а на неки начин и на Блиском истоку, где је палестинско питање нерешено већ 60-так година.

То је став који је у недавном чланку изнео и посланик британске Конзервативне странке у Европском парламенту и њен представник за спољнополитичка питања **Чарлс Танок**.

Чарлс Танок

У интервјуу у којем каже да говори у своје име - пошто Конзервативна странка по том питању још увек није формулисала свој став - Чарлс Танок тврди да нема ваљаног разлога да се жури с решавањем косовског питања:

"Сада је јасно да једнострано решење, наметнуто споља, просто не иде. Унутар Европске уније расте отпор - неколико чланица се јасно изразило против таквог сценарија: Грчка, Кипар, Румунија, Бугарска, Чешка, Словачка... Чак и Француска и Италија нису пресрећне. Не видим да ће Унија моћи да дође до јединственог става. Ако Американци једнострано признају независно Косово у децембру, то ће створити дубоке поделе унутар Уније и призвати одговор Русије. Москва би могла да исто тако једнострано призна неколико територија које су ионако мање више под њеном контролом, као што су Јужна Осетија, Абхазија и Придњестровље...то би имало озбиљне међународне последице", каже он.

Вашингтон греш

Чарлс Танок каже да Вашингтон греш у подршци независном Косову, коју тумачи као превазиђени, али још увек важећи анти-српски став Стејт департамента из доба Слободана Милошевића.

Он додаје би, у недостатку споразумног решења, требало да се приступи територијалној подели Косова:

"То би било уравнотежено и поштено решење. Зашто да дестабилизујемо Србију која је збацила Милошевићеве социјалисте, и трага за својом демократском и европском будућношћу? У њој постоје мрачне националистичке снаге и ако јој се одузме Косово, а да ништа не добије заузврат, добићете једну веома љуту и незадовољну Србију. Зато верујем у територијалну поделу према којој би север Косова био припојен Србији а југ - или добио облик самосталности или, још боље, ушао у конфедерацију или федерацију с Албанијом. Морам да додам, да иако се Београд званично противи подели, да су бројни српски политичари, у приватним разговорима, рекли да би могли да пристану на поштenu поделу територије."

Да ли повлађивати Москви?

Није ли, ипак, овакав став пре свега у функцији односа Запада с Русијом, за коју тврди да има сопствене интересе према кавкаским републикама и којој би заправо одговарао преседан подељеног а не целовитог независног Косова - другим речима, да ли треба повлађивати таквој, са западног становишта, на спољнополитичком плану агресивној Москви?

"Односи с Русијом су веома важни. Ми не можемо да игноришемо Русију. Она је највећа земља на свету, нуклеарна сила са привредом која вреди неколико хиљада милијарди долара. Зависимо од ње када су у питању нафта и гас, као и када је реч о Северној Кореји, Ирану и Блиском истоку. Не можемо да стално чачкамо 'руског медведа' и да мислимо да неће бити последица", каже посланик британске Конзервативне странке у Европском парламенту и њен представник за спољнополитичка питања Чарлс Танок у интервјуу у којем је, како је нагласио, изнео лични а не став своје странке о Косову.

ББЦ 03 10 2007

ОПЦИЈЕ ЗА КОСОВО

Представник Европске уније у "тројци" Контакт групе за Косово Волфганг Ишингер јасно је пре два дана ставио до знања косовским Албанцима да питање коначног статуса јужне српске покрајине неће бити решено до краја године и да се не надају скорој независности. Ишингер је одржао више одвојених састанака са представницима приштинског преговарачког тима, што се раније није догађало, а што светски аналитичари тумаче као опипавање пулса албанским лидерима.

Стручњак за Балкан Стивен Мајер, професор политичких наука на Националном војном колеџу у Вашингтону, рекао је јуче да је план Мартија Ахтисарија "у новим преговорима де факто одбачен" и да треба озбиљније размотрити предлог поделе.

Самарџић пере руке

Душан Јањић каже да министар за Косово и Метохију Слободан Самарџић "унапред пере од сваке одговорности". Његова последња изјава да он у Беч иде само на консултације, а да прави преговори почињу тек 10. децембра, потпуна је бесмислица. Па не иде он туристички, оде, вра-ти се, па чека 10. децембар. Он уна-пред пере руке, не иде он тамо ни на какве консултације, већ да се договори о дневном реду и начину рада - каже Јањић. Слободан Самарџић је јуче био недоступан да коментарише Јањићеве оптужбе

- План Ахтисарија очигледно више није на столу. Сада се задовољавајуће територијално решење може постићи уз разуман приступ Београда и Приштине по питању поделе Косова, а уз могућу размену становишта. Питање статуса Косова више није само под утицајем САД као раније, и оно је прешло у сферу утицаја ЕУ. То кажем првенствено у вези са најновијим - саопште-

њем Контакт групе да су "све опције на столу", чиме је де факто одбачен Ахтисаријев план, који су САД подржавале - рекао је Мајер.

Председник Форума за етничке односе, Душан Јањић, међутим, сматра да је Ахтисаријев план "и даље легитиман".

-То је и даље једини предлог који постоји. Задатак тројке Контакт групе је да направи бољи план или коригује Ахтисаријев и усвоји га. Али проблем је што Београд не зна шта хоће. Српски план се не разликује од оног о ентитетима који је Милошевићу подметао Добрица Ћосић. Сад су му само смислили ново име, "међународно призната аутономија", а то ништа конкретно не значи - тако можете назвати и Ахтисаријев план. Косово је и сада потпуно независно од Београда - тврди Јањић и додаје да је београдски преговарачки тим досад "пропустио многа решења".

Самарџић, Којен и екипа пропустили су 2-3 победничке опције. Прва је да не признамо независност, али да о њој разговарамо до првог дана нашег чланства у ЕУ 2018. године. Ова опција је имала подршку Вашингтона. Друга је да се одрекнемо војнополитијске контроле територије, а заузврат добијемо гаранције за развој Србије. Изгубили смо и могућност федералног односа - каже Јањић, који сматра да ће коначно решење бити усвојено до марта. Политички аналитичар Јово Бакић сматра да је стално инсистирање на томе да Косово мора остати цело у саставу Србије "по-тпуно политички нереално". - Ми смо врло неталентован народ за политику. Пропустили смо шансу кад је Волфганг Ишингер изјавио да подела Косова није искључена. Тако бисмо добили бар северни део, а овако се бојим да ћемо изгубити и територију и сигурност за Србе у Покрајини. Глупост је и што смо у Устав ставили да је Косово део Србије, па су сад преговарачима везане руке. Чему онда преговори - пита се Бакић и додаје да су Албанци, и поред наставка преговора, у много повољнијем положају, јер иза себе имају САД и контролу над Косовом. **PRESS 25.08.2007.**

НЕЗАВИСНОСТ КОСОВА - НЕИЗБЕЖНО РЕШЕЊЕ

Приштина - Заменик помоћника америчког државног секретара за Европу и Евроазију Розмари Дикарло оценила је у суботу, у интервјуу за Глас Америке на албанском, да је независност Косова неизбежно решење.

Дикарло је рекла и да, ако се до 10. децембра не постигне споразум о статусу покрајине, за САД план специјалног изасланика УН Мар-тија Ахтисарија остаје најбоље решење.

"Сматрамо веома важним процес који води „тројка“ Контакт групе и настављамо да подстичемо ангажовање страна до 10. децембра. Надамо се да ће преговори дати резултате, али смо одлучни у ставу да се статус кво не може наставити и да се процес мора финализовати", рекла је Розмари Дикарло.

Она је додала да „решење за статус Косова мора бити прихватљиво за народ Косова и да мора да донесе стабилност у региону".

"Сматрамо да у случају да се не постигне споразум до 10. децембра, Ахтисаријев план остаје најбољи пут напред. Када генералном секретару УН буде представљен извештај преговарачке тројке, уследиће период дискусија око наредних корака", казала је америчка званичница.

Дикарло није хтела да спекулише о томе шта ће косовски Албанци или САД урадити после 10. децембра, али је навела да „Вашингтон има веома добру сарадњу у преговорима како са албанском, тако и са српском страном".

"Мислим да су се Косовари озбиљно ангажовали у овој фази и у последње време су изашли са предлогом о сарадњи са Србијом. Нама су јасни ставови косовских Албанаца. Државна секретарка Кондолиза Рајс је јасно рекла да независност Косова сматрамо неизбежном", казала је она. **Бета, 07.10.07.**

АЛБИН КУРТИ У КУЋНОМ ПРИТВОРУ

Албин Курти са сарадницима

Курти, удобно смештен у фотељу пред полицом препуном разних књига. "Они (УНМИК) не желе да чују оне који их критикују. Желе само да ућуткају гласове неслагања", додаје он.

Већ месецима су Куртијеве активности ограничене на читање и сусрете с многим посетиоцима који га обилазе у стану. Курти је и раније накратко био хапшен због активности покрета Ветевендосје, а овог пута је прво притворен, да би потом био стављен у кућни притвор, после протеста у Приштини од 10. фебруара, када је двоје људи погинуло, а 80 је повређено у сукобима с полицијом. Покрет Vetevendosje (Самоодређење) противи се преговарачком процесу у вези са будућим статусом Косова и уместо тога захтева да овај ентитет под управом УН одмах добије независност.

НЕКАДАШЊИ СТУДЕНТСКИ ЛИДЕР

Курти, некадашњи студентски лидер, био је ухапшен 1999. године и осуђен на 15 година затвора од стране Милошевићевог режима по оптужби за кривична дела против територијалног интегритета бивше Југославије и за умешаност у субверзивне терористичке активности. Ослобођен је из затвора 2001. године. Покрет Ветевендосје, који окупа око неколико хиљада људи, био је умешан у многе акције, укључујући и протесте против УН мисије на Косову, УНМИК, и исписивање слогана "нема преговора, самоодређење" на зидовима многих јавних зграда.

Међународни тужилац је 31. маја подигао оптужницу против Куртија због "учествовања у организовању демонстрација, почињених кривичних дела и предвођења групе која је ометала службена лица у вршењу дужности". Оптужбе се односе на протест од 10. фебруара, којом приликом су два лица погинула након што су УН снаге испалиле гумене метке у демонстранте када су ови покушали да се пробију кроз полицијски кордон и стигну до зграде владе. Независна истрага, коју је спровео специјални тужилац Роберт Дин, довела је до закључка да су жртве изгубиле живот након што су погођене у главу гуменим метцима које су испалили припадници УН полиције из Румуније, те да је њихова смрт била "непотребна и лако се могла избећи".

Међутим, у коначном извештају од 2. јула, Дин је констатовао да постоје значајне разлике између румунског права, међународног права и УН смерница о коришћењу гумених метака, и да полицајце не треба оптужити за смрт жртава.

Оптужницу против Куртија покренули су међународни тужиоци и суде му међународне судије због, како тврде из УНМИК-а, политичке деликатности овог случаја. Међународни правосудни систем на Косову, којим управља УНМИК Одељење за правосуђе, ДОЈ, и даље има ограничена овлашћења да под одређеним условима и у специјалним случајевима преузима случајеве од локалних судија и тужилаца.

Ахмет Хасоли, адвокат одбране кога је именовао суд, али га Курти не признаје, каже да образложење за држање Куртија у кућном притвору није сасвим јасно. "Једини законски основ који користе да би га држали у кућном притвору јесте страх да би могао поновити слична дела, а већ се подразумева да је он починио ове кривичне радње", изјавио је Хасоли. Он је критиковао веће од троје судија који су водили судски поступак због онога што он описује као њихову безрезервну подршку тужилаштву тиме што су потврдили одобрење њиховог захтева да се Курти задржи у кућном притвору.

Томе Гаши, познати адвокат који је сарађивао са Amnesty International,

СТАВ УНМИКА

Али, званичници УНМИК-а су другачијег мишљења. "Он (Курти) није оптужен због политичких ставова. Његов политички став је да Косово треба да буде независно, и то је овде мишљење већине", изјавио је Роберт Дин, међународни тужилац и вршилац дужности у УНМИК Одељењу за правосуђе, ДОЈ. "Проблем с Куртијем је у начину изражавања. Није у питању порука, већ начин на који се она износи", изјавио је Дин за БИРН, тврдећи да су припадници покрета Ветевендосје током протеста 10. фебруара покушали да уђу у зграду владе. У коментару објављеном у дневнику "Коха диторе" Јакуп Краснићи, секретар Демократске партије Косова, ПДК, оценио је оптужницу против Куртија као апсурдну. "У политичким ставовима покрета Ветевендосје или Албина Куртија има доста ствари са којима се не слажем, али мислим да он и свако други на Косову треба да има право да слободно износи те ставове", написао је Краснићи, који је од суда захтевао да не отеже процес, већ да га приведе крају и Куртија ослободи. Мада нема много оних који би му се придружили у протестима против УНМИК-а, већина Косовара верује да је лидер покрета Ветевендосје изолован с предумишљајем. Чињеница да се Курти налази у кућном притвору "представља увреду за правосудни систем", изјавио је Томе Гаши. "Све што је Албин урадио, урадио је јавно. Апсолутно нема разлога да га задржавају у притвору", каже он и додаје да УНМИК жели да задржи Куртија у

протест", изјавио је Бехџет Саља, директор Савета за заштиту људских права и слобода, локалне организације за заштиту људских права.

Џули Цедбурн из Хелсиншког одбора за људска права изјавила је у једној од БИРН-ових ТВ дебата "Живот на Косову" да је њеној организацији без одговарајућег образложења ускраћена дозвола да посети Куртија у кућном притвору. Другим организацијама и политичким званичницима је дозвољено да посећују Куртија, рекла је она. "То указује на самовољу у примени закона", изјавила је Џуди Цедбурн. Илпир Мирена, аналитичар из Приштине, изјавио је за БИРН да "мотиви за његово држање у кућном притвору дају Куртију сва обележја политичког затвореника".

Кренар Гаши, BIRN

РЕПУБЛИКА СРПСКА НЕЋЕ ДОЗВОЛИТИ ПРИЗНАВАЊЕ НЕЗАВИСНОГ КОСОВА

Британски војно-политички коментатор Пол Бивер неколико пута је за бањалучки дневни лист Пресс истицао да "Република Српска има велике шансе да у наредних десет година постане независна држава", оцјењујући да ће на ту одлуку утицати и одлука о независности Косова, а да ће "међународној заједници бити веома тешко да РС не дозволи независност уколико то исто дозволи Косову".

Веома категорични ставови британског аналитичара отворили су полемике и заоштрили ставове, како међународне заједнице, тако и Сарајева и Бањалуке. Међународна заједница, инсистира на томе да бх територијални интегритет мора бити сачуван, јасно наводи да "неће дозволити да се Дејтонски споразум на тај начин преправља и да се Босна и Херцеговина поцијепи", а Србији је поручила да, уколико се томе нада, "само се завашава". Међународни медијатори сматрају да "Србија не би била у бољој позицији да се брине о својим грађанима, ако би међу њих укључила и оне из Републике Српске чија је будућност унутар БиХ". Међународна заједница подржава позитивне везе Републике Српске са Србијом, сматрајући да у томе нема ничег лошег.

Предсједник Скупштине Србије Оливер Дулић, током посјете Бањалуци, прије два мјесеца, рекао је новинарима да се питања Косова и Републике Српске не могу доводити у везу и да "свако ко покушава да доведе у везу статусе Косова и Републике Српске не чини добро ни Србији ни Босни и Херцеговини ни самој Републици Српској". Дулић је, међутим, упозорио да кад год се потегне питање будућег статуса Косова, неки кругови у Србији настоје да у ту расправу увуку и питање. Све чешће се чују, додуше иступања појединаца, да нема ничег лошег у томе да се, уколико Косово добије независност, и Република Српска изјасни и уђе у окриље Србије,

Учестале приче о једностраном признавању Косова имају и те каквог одјека на бх политичкој сцени. Званичници Републике Српске истичу да уколико дође до унилатералног проглашења независности Косова и Метохије, представници РС у органима БиХ никада неће дати сагласност за њено признавање. Игор Радојичић предсједник Народне скупштине Републике Српске, а одскора и вршилац дужности предсједника РС, сматра да би, једнострано признање Косова, али и подршка неких свјетских центара оваквом епилогу, била преседан који би сигурно довео до ланчане реакције у региону.

- Република Српска није директно везана за овај проблем али

индиректно јесте јер било каква дестабилизација на Балкану, унутар Србије, доводи до дестабилизације цијелог региона. Таква једнострана одлука би сигурно довела до великих политичких проблема у БиХ, земље која не би могла признати једнострану одлуку о независности Косова. Нико из РС не би дао сагласност на такав акт. Цијели низ посредних догађаја

Игор Радојичић

директно би се тицао БиХ и РС, а посебна прича су емотивни набоји и осјећаји грађана БиХ односно РС, које би у случају једностраног проглашења независности Косова, имале своју, природну људску реакцију, а самим тим утицало би на одређено друштвено расположење. Јасно је да по питању Косова постоје различити ставови у сваком погледу између Бањалуке која има идентичне ставове са

Београдом и Сарајева чија су размишљања веома блиска Приштини, односно косовским Албанцима. И, наравно, реално гледајући сукоб два центра по питању Косова имаће консеквенце на релацији Бањалука - Сарајево, каже Радојичић.

По мишљењу предсједника Скупштине РС једини легитимитет у договорима о Косову могу дати Београд и Приштина, али то сада остаје само теоретски могуће. Друга реална ситуација, а која би била и правно задовољавајућа, јесте одлука Уједињених нација, али је и њу тешко очекивати због подјеле у Савјету безбједности тако да се све своди на реално очекивање једностраних акција.

РС у овој причи је веома битно да и даље понавља важност Дејтонског мировног споразума као суштине, јер измицање изван терена Дејтонског споразума отвара празан простор и могућности за разна тумачења и сукобе, па чак и потпуну нестабилност, сматра Радојичић. **Бранка Бранковић**

КОСОВСКИ ПРЕГОВОРИ: ЗАМКА ЈЕДНОСТРАННОСТИ

У Уреду Европске уније при Уједињеним нацијама у петак 28. септембра у 9.30 по локалном њујоршком времену представници Србије (Борис Тадић, Војислав Коштуница, Слободан Самарџић, Вук Јеремић, Марко Јакшић и Горан Богдановић) почели су нову рунду директних преговора с представницима косовских Албанаца (Агим Чеку, Фатмир Сејдију, Хашим Тачи, Ветон Сурои, Кољ Бериша), а разговор су надгледали представници посредничке тројке Контакт групе за Косово (Александар Боцан Харченко, Френк Визнер и Волфганг Ишингер).

У Србији се сабирају плусеви и минуси после директних њујоршких преговора од 28. септембра. Да нема приближавања ставова свима је јасно, али се ипак истиче да би главни резултат могло бити то што ће преговори бити настављени већ 14. октобра у Бриселу и што су се Њујоршком декларацијом све стране обавезале да ће се уздржавати од било каквих претњи и насиља док трају преговори.

Пре почетка те рунде на Менхетну, запажено је и то да се разговори одвијају у канцеларији Европске уније, што се разуме као избегавање да они, смештањем баш у просторије Уједињених нација, у далекој симболици добију карактер међудржавних преговора, што би одговарало албанској страни, која је у Њујорк отишла с предлогом о регулисању односа двеју неза-

висних држава, Србије и Косова. По речима министра за КиМ Самарџића српска страна је одбацила тај албански предлог о преговорима двеју независних држава уз констатацију да не постоји независна држава Косово, па да се односи не могу регулисати са субјектом који не постоји.

СУСПРЕТИ: У предвечерје тог догађаја српска страна је контактирала с представницима практично две трећине планете. Извештачи су избројали да је било можда и четрдесетак сусрета које су представници Србије остварили у Њујорку. Само предсједник Тадић је у више од 20 билатералних разговора поновио да решење за Косово и Метохију мора бити донето у Савету безбедности УН-а, да Србија брани свој суверенитет и територијални интегритет мирним и правним средствима.

Предсједник Тадић, који је у Њујорк отишао неколико дана пре заседања Генералне скупштине Уједињених нација, разговарао је у оквиру заседања Генералне скупштине УН-а са представницима чланица Савета безбедности УН-а, предсједницима Панаме Мартином Торихосом, Словачке Иваном Гашпаровичем, Јужноафричке Републике Табоом Мбекијем, премијером Италије Романом Продијем,

председником Републике Конго Денисом Сасу Нгуесом, са делегацијом Катара, са министрима спољних послова Народне Републике Кине Јанг Ђиечием, Руске Федерације Сергејом Лавровом, Перуа Хозеом Антониом Гарсијом Белаундеом, Краљевине Белгије Карелом де Гухтом, са генералним секретаром УН-а Бан Ки Муном, председницима Исланда Олафуром Рагнаром Гримсоном, Кипра Тасосом Пападопулосом, аустријским канцеларом Алфредом Гузенбауером, премијерима Холандије Јаном Петером Балкенендеом, Словеније Јанезом Јаншом, Турске Тајипом Реџепом Ердоганом, министарком спољних послова Републике Грчке Дором Бакојани, са представницима Европске уније, високим представником за спољну политику и безбедност Хавијером Соланом, комесаром за проширење Олијем Реном, генералним секретаром НАТО-а Јапом де Хоп Схефером, генералним секретаром Савета Европе Теријем Дејвисом, на једном пријему кратко и са председником Сједињених Америчких Држава Џорџом Бушом, са америчким државним подсекретаром Николасом Бернсом...

ПЛУСЕВИ И МИНУСИ: Пред почетак њујоршких преговора о статусу Косова у Београду није се тачно знало ни какав је заправо дневни ред. У закључцима Контакт групе од четвртка 27. септембра у Београду се запајају детаљи који се сматрају

питања косовском премијеру Чекуу о извесним нелогичностима у албанском предлогу. С друге стране, Ветон Сурои је стављао примедбе на српски предлог.

Од посредника најактивнији је био Волфганг Ишингер, који је тражио појашњења – од српске стране о томе како намерава да интегрише косовске Албанце. По српском предлогу, како је пред одлазак у Њујорк објашњавао министар за КиМ Самарџић, две заједнице би до даљег егзистирале једна поред друге, косовски Албанци би имали потпуну самосталност у регулисању својих послова, а на заједничко регулисање појединих проблема прешло би се евентуално касније и само колико и ако то они желе.

ЕВРОПСКИ ПРОБЛЕМ: Уз процене да у Њујорку није било компромиса, колале су различите спекулације о могућим излазима. Шеф мађарске дипломатије Кинга Генц поновила је званични став мађарске владе да је Косово превасходно европски проблем. Нешто слично изјављивао је недавно и француски шеф дипломатије Кушнер, који обилази европске престонице с поруком да је јединство Европе важније од Косова. Бивши немачки министар спољних послова Јошка Фишер – да Европа треба саму себе да афирмише. Сам Ахтисари наставља да ради за свој план и изјављује како ће европска спољна и

охрабрујућим, као онај да њени принципи из новембра 2005. треба и даље да представљају оквир за процес решавања будућег статуса Косова. То у Србији аутоматски потхрањује очекивања да би се преговори ипак могли кретати у оквиру Резолуције 1244 из 1999. која Косово,

безбедносна политика бити ове године суочена са тестом веродостојности.

Изгледа да европски заговорници признања косовске независности без резолуције СБ-а процењују да не могу брзо убедити противнике такве политике. Директор Међународне кри-

како-тако, смешта у оквир Србије.

Помиње се, додуше, и то да у тим закључцима на снази остаје и Ахтисаријев план, који је Београд у претходним рундама одбио. Домаћој јавности је предочено и да је београдска делегација ставила и неке суштинске примедбе Контакт групи – због тога што се у њеном саопштењу помиње да ће, у крајњој линији, одлуку о статусу донети народ Косова; што се каже да статусни процес треба фокусирати на природу будућих односа двеју страна, као да је реч о две државе. Министар Самарџић каже да је на те примедбе Београд добио један поприлично незадовољавајући одговор.

Србија је у Њујорку понудила албанској страни гарантовање статуса најповлашћеније националне мањине који данас постоји у свету, како је то рекао премијер Коштуница, уз најаву да ће Србија размотрити и највероватније прихватити сваку сугестију и предлог било албанске стране било тројке, предлог утемељен на положају који данас остварује нека национална мањина у свету. Судаћи по једној изјави министра спољних послова Јеремића, било је у Њујорку и неког дијалога. Он је, каже, поставио неколико

не групе Гарет Еванс у једној изјави процењује да половина од садашњег броја земаља које пружају отпор косовској независности може бити убеђена у наредних годину дана да промени одлуку, а да ће друга половина задржати садашњи став.

Било је више назнака да Европска унија трага и за моделом којим би избегла проблеме повезане с унилатералним признавањем Косова. Изгледа да једна варијанта подразумева да Вашингтон и Брисел Албанце у Приштини ипак некако одговоре од намере да у децембру прогласе независност, а да заузврат дефакто оживе Ахтисаријев план тако што би се почело с његовом применом, да би касније, кад буде постављена државна инфраструктура на Косову, ЕУ јединствено признала независност Косова. Бан Ки Мун у свом извештају констатује да су албански политичари на Косову све више усредсређени на предстојеће опште изборе 17. новембра, али да остају привржени усвајању закона који проистичу из одредби Ахтисаријевог плана.

Италијани су, можда за потребе те варијанте избегавања замке једностраности, у Њујорку тестирали став премијера Коштунице помињањем конфедерације Србије и Косова, што је овај одбио

Српски и албански највиши представници у преговарорима и посредничка тројка

као неки провидан трик, констатујући да би Косово на тај начин представник у "тројци" Визнер дао неки вербални знак о томе да су САД измениле своју позицију у преговорима о статусу Косова и да је државна секретарка Кондолиза Рајс после сусрета у Контакт групи и разговора с министром иностраних дела Русије Сергејем Лавровом поручила америчкој делегацији у "тројци" да уложи напор да се нађе предлог за узајамно прихватљиво решење. Амерички амбасадор у Београду отклониће дилеме понављањем изјаве да Американци подржавају тражење компромисног решења, али да ће после 10. децембра, ако оно добило државни статус на мала врата.

По једној варијанти, тражило би се правно решење ("Новости" пишу да би то формулисали Британци) које би без задирања у статус Косова, на основу постојеће Резолуције 1244, омогућило да ЕУ почетком јануара 2008. године пошаље мисију и од УНМИК-а преузме власт на Косову и Метохији.

У том контексту за Србију може бити важна изјава коју је у уторак 2. октобра дао генерални секретар Савета Европе Тери Дејвис – да је став Парламентарне скупштине Савета Европе да се питање будућег статуса Косова мора решавати у Уједињеним нацијама јер се питање

Задужени за преговоре: министри

Београд је покушавао да пољуља позиције евроамеричких "косовоиндипендиста". Председник Тадић је упозорио са говорнице Генералне скупштине да се у последње време чују претње да ће косовске привремене институције једнострано прогласити независност 11. децембра и да једностраним признањем тог акта међународни правни поредак никада више не би био исти.

Премијер Коштуница је у Парламентарној скупштини у Стразбуру у уторак 2. октобра исто рекао другим речима: "Видимо и да нас једна велика ваневропска земља уверава да ствари у средишту Европе треба да уредимо директним кршењем Повеље УН-а и да то неће бити преседан већ редовно и нормално стање... Морамо овде у Савету Европе поставити најприродније могуће питање, које гласи: ако се данас неке европске државе опредељују да прекрше Резолуцију 1244, шта сутра може спречити било коју европску земљу да, ако то захтевају њени интереси, прекрши неку другу резолуцију Савета безбедности?"

САД ПИТАЊЕ: За Београд се важним чини питање како ће се понашати, пре свега, Американци. Премијер Коштуница је у недељу пре подне оценио да међународна заједница сада има свакако пресудну улогу у окретању ка демократском решењу и одбацивању насилног и једностраног решења.

Тадић и Коштуница су у обраћању српској јавности у специјалној емисији РТС-а из Њујорка поменули да амерички представник у "тројци" Визнер није у разговорима пружио гаранције да ће се Вашингтон уздржати од давања подршке косовској независности, што је Београд директно захтевао, али је председник Тадић рекао да је Визнер после састанка њему казао да је привржен компромисном решењу. Премијер Коштуница скептично каже да ће се Београд уверити да је та изјава заиста нешто што пружа наду тек када Кондолиза Рајс престане да даје изјаве о привржености независности Косова.

И ИТАР-ТАСС цитира специјалног представника Русије Александра Боцан Харченка који каже да је амерички изостане – признати независност Косова.

У току тих разговора руски председник Путин је изјавио Интерфаксу да се принцип територијалног интегритета држава, који Русија брани када је у питању Косово, односи на бројне земље у Европи, те да Русија сматра да је данас изузетно неодговорно занемарити тај принцип.

Коштуница је Путину упутио писмо захвалности, а министар енергетике Александар Поповић, који се у име делегације ДСС-а

обратио учесницима конгреса Путинове Јединствене Русије у тренутку када је овај стао на чело њене изборне листе, неколико пута је прекидан аплаузом. У разговор о Косову укључио се у Савету Европе и патријарх руски Алексеј II рекавши да се затварају очи пред чињеницом да се руше храмови из XIII и XIV века који су под заштитом Унеска, те да о томе не сме да се ћути.

ВРЕЊЕ ТЕНЗИЈА: Мада је косовско питање подигнуто у саму јоносферу светске политике, где се тестирају издржљивост и одрживост садашњег међународног стања, неће бити неважно шта ће се дешавати на терену, по аналогији с оном Бизмарковом реченицом након Берлинског конгреса 13. јула 1878 – да мир може пореметити само нека глупост на Балкану, како се и показало 455 месеци касније.

Нешто од рендген-слике могло би се тражити и у извештају генералног секретара Уједињених нација Бан Ки Муна који ће Савету безбедности бити представљен 9. или 10. октобра. Он је оценио да на Косову постоји приметна али прикривена напетост, која је производ разочарања народа Косова (биће, косовских Албанаца) одговорачењем статусног процеса. Видљиво је, каже, врење тензија. Постоји потенцијал за насилје. Политички лидери Албанаца изразили су озбиљно разочарање, након што је Савет безбедности УН-а пропустио прилику да усвоји нову резолуцију (као највеће противнике одговорачења решења статуса Косова, генерални секретар УН-а навео је покрет за самоопредељење Ветевендосје, бившег студентског лидера Албина Куртија и Удружење ратних ветерана Ослободилачке војске Косова).

То разочарање и та претња да ће на Косову избити нереди дуго су помињани као аргумент у корист независности, а Београд је, као и Москва, на то одговарао да међународна заједница не сме пристати на ту врсту уцена.

По Бан Ки Муновој оцени, безбедносна ситуација на Косову је на површини мирна, са релативно мало протеста и смањеним бројем насилних инцидената, број и тежина међуетничких инцидената су на релативно ниском нивоу, али су посебно у национално мешовитим срединама настављени насилни инциденти и вандализам усмерен против културног наслеђа. Генерални секретар УН-а је подсетио на бег седморице робијаша, укључујући и неке осуђене за тероризам, из затвора Дубрава недалеко од Истока, због чега је ухапшено пет чувара затвора и један цивил, да су откривена значајна скровишта оружја, од којих је једно наводно повезано са Албанском националном армијом...

У Београду се тај извештај сматра потемнкиновски нетачним, нарочито онај његов део који говори да ситуација остаје мирна на површини. Начелник Косовског округа Срђан Васић изјављује да је та слика статистички тачна, а суштински нетачна јер Срби живе у небезбедном окружењу, изложени притиску ради исељавања. Драгутин Гађиновић из Института за безбедност оцењује за Радио Београд да је у току процес тихог застрашивања како неалбанаца са циљем да се протерају тако и Албанаца да у тражењу независности буду веома активни.

Генерални секретар УН-а је поново упозорио на мали број регистрованих повратака прогнаних особа – од почетка 2007. године на Косово се вратило свега 1018 људи, од чега само 37,9 одсто чине Срби. Тај податак је потцртавао и председник Србије Тадић у обраћању Генералној скупштини УН-а. По Дејвисовим речима, представници НАТО-а на Косову омогућили су делегацији Комитета Савета Европе за превенцију тортуре да посете сва места која су захтевали да посете, да би требало сачекати да извештај буде објављен, али да не би био изненађен ако у њему буде притужби поводом кршења људских права...

Милан Милошевић

БЕОГРАД ВИШЕ НЕМА РАЗЛОГА ЗА СТРАХ

БЕОГРАД - Подршка Москве борби Србије за очување сопственог територијалног интегритета и дефинитивно је зацементирана одлуком руског председника Владимира Путина да, пошто напусти фотелју шефа државе, стане на чело руске извршне власти, једногласно оцењују стручњаци. Путиновом одлуком једном за свагда пале су у воду све доскорашње спекулације и стрепње да ће после председничких избора у Русији у марту наредне године Москва променити спољнополитички курс, и у оквиру овог наводног заокрета дићи руке од досадашњег залагања да се у складу са интересима Београда реши судбина јужне српске покрајине. И док су домаћи стручњаци и раније износили оптимистичне процене будућег међународног правца деловања Москве, тврдећи да ко год наследи Владимира Путина, Србију и Космет неће пустити низ воду, после одлуке руског шефа државе да се пребаци на место челника владе, сви су сагласни - Београд више нема разлога за страх. Сада је, како они тврде, без икаквих проблема и стрепњи могуће предвидети да од промене московског курса по истеку Путиновог мандата нема ништа.

Тако, директор Форума за безбедност и демократију Мића Јовановић истиче да Путинов потез има вишеслојну важност.

- Одлука Владимира Путина да постане руски премијер имаће далекосежне последице на цео свет, на будући положај и развој Русије посебно, али и на судбину Србије. Како ће он

бити на још јачој функцији него до сада, сигурно је да за подршку опстанку Космета у српским оквирима не треба бринути, бар не више него раније - рекао је Јовановић у изјави за Глас.

Србија ће, како наглашава аналитичар Милорад Тимотић, у будућности имати двоструко већу подршку и ослонац у званичној Москви.

- Чак и да Путин није одлучио да постане први човек руске владе, свако ко би га наследио на председничком месту остао би раме уз раме са Србијом у борби за Космет. А како ће Путин скоро извесно бити премијер, он ће са те позиције утицати на новог председника и усмеравати његово деловање. Тако нема опасности од промене њиховог односа према нама - рекао нам је Тимотић.

Званични Београд, како он указује, после најаве Путинове промене положаја дефинитивно има разлога да буде задовољан.

- У ситуацији када је неизвесна судбина Космета, Путинов потез може само да нам буде додатни подстрек да опстанемо у борби за очување покрајине. То што ће он у рукама држати конце извршне власти пружа нам апсолутну сигурност и посебну гаранцију да никакве промене руске политике ни у будућности неће бити - закључио је Тимотић

Глас јавности, 03.10.07.

ТРОЈКА УЗИМА ОЗБИЉНО СТАВОВЕ СРПСКЕ СТРАНЕ

Даниела Николић: Ево нас у Њујорку, након управо одржане прве рунде директних преговора између делегација Београда и Приштине уз посредовање Тројке. Били сте правни саветник Државног преговарачког тима Србије на преговорима у Бечу. Шта Вас мотивише да и даље будете у Тиму?

Проф. Др. Томас Флајнер: Врло сам поносан на ову делегацију, и имам одличан осећај у вези са њом, просто сви имају исти циљ. Ово сам рекао и јуче на преговорима: потпуно сам убеден да овај тим тражи консензус, и да је у потпуности против једностранних решења. А у питањима која се тичу мира, у крајњој инстанци, и налажења консензуса, потребно је пуно времена и стрпљења, али је компромис на крају једини гарант стабилног и просперитетног региона.

Какав је ваш утисак сада, након ових првих директних преговора на којима су две стране седеле лицем у лице и слушале предлоге једна друге? Каква је била атмосфера?

Као прво, став Албанаца у овим разговорима није значајно различит од онога што смо већ чули. Али мој осећај, бар што се Тројке тиче, и у то сам убеђен, је да нас схватају далеко озбиљније него што је то био случај у Бечу са господином Ахтисаријем. То се види и у такзваном *боду лангуаге*, то се види у питањима која су нам постављали и начину на који су реаговали на наше одговоре. Било је очигледно да нас пажљиво слушају, да размисљају, да вагају у главама, да боље схватају наш став.

У припреми за овај интервју рекли сте да је током разговора био помињан „подељен суверенитет“ (цоммон соверегниту). Шта то у ствари значи у случају Србије и Космета?

Да, господин Тадић је поменуо идеју подељеног суверенитета, и амерички представник у Тројки га је питао шта под тим подразумева. Ја сам рекао да ћу одговорити питањем: зар не би рекли да су САД и Порторико под подељеним суверенитетом? Дакле, Порторико је само један пример аутономног региона под јединственим суверенитетом САД. Постоји много других примера, попут Оландских и Фарских острва или Татарстана, али у случају САД, најдиректнији пример је подељени суверенитет у случају

Порторика. Желео бих да укажем да подељени суверенитет не подразумева само федерацију, нити заједничку државу.

Паралела са Косовом лежи у томе да Порторико има снажну аутономију и сопствени устав али је део САД, односно суверенитета САД, и у крајњој инстанци зависи од Устава САД. Имају неку врсту спољне политике у односу на Латинску Америку, али је ипак део суверенитета САД.

Да пређемо на питање конфедерације? Овај облик уређења такође је помињан ове недеље у Њујорку. Да ли би такав модел био одржив? Има ли примера успешних конфедерација? Или су, као и у случају СЦГ, досадашњи модели конфедерације показали да оне у ствари воде независности држава чланица?

У историји знам за само један пример конфедерације који је довео да стварно одрживе и успешне федерације, а то је Америчка конфедерација из 1776. године. Не могу сад из главе да наведем ниједан систем који би се могао назвати конфедерацијом. Швајцарска се назива конфедерацијом, али то у ствари није, и то има везе са проблемом превода. Али Швајцарска је у ствари федерација.

Кад говоримо о конфедерацији у случају Србије и Косова, ја не мислим да би тај модел био успешан. Зашто? Зато што у конфедерацији имате два равноправна партнера који у одређеним ситуацијама могу међусобно да се блокирају. А ако ти партнери имају проблем међусобног поверења онда они то могу стално да раде и тако настаје неефикасност у функционисању - не долази се до решења, нема развоја, економског између осталог.

По мом мишљењу, кад говоримо о Србији и Косову потребно је говорити о изградњи поверења и о помирењу. А поверење и помирење се не могу достићи ако имате два равноправна партнера. Управо за то је потребан подељени суверенитет, једно заједничко тело, а унутар тог тела обе стране треба да раде на успостављању тог новог поверења и помирења. У случају Србијебисмо да имамо преговоре сваког дана или скоро сваког дана. А ово је једино могуће ако дате широку аутономију другом телу. У принципу, имате две могућности: (имате могућност) да скоро све надлежности дате конфедерацији, у ком случају би

дошло до потпуне блокаде која би довела до шах-мат позиције; друга могућност је да једном делу дате изузетно широку аутономију и да онда две стране само у малом броју случајева морају да раде заједно. А моје је мишљење да у овом случају мора да се иде на ту широку аутономију, где би се само у неким случајевима, рецимо на појединим важним питањима везаним за спољну политику, радило заједнички, како би се успоставило заједничко поверење и договор. Потребно је развити ову синергију да би се кроз њу употребиле различитости које сада постоје између Косова и Србије.

Колико састанака очекујете током октобра и новембра, коју динамику сусрета? Имајући у виду да десети децембар није крајњи рок за окончање преговора, већ датум када Тројка подноси извештај СБ УН, шта Ви очекујете, поготово с обзиром на предстојеће парламентарне изборе на Косову и Метохији 17. новембра?

Прво, што се тиче преговора, већ имамо договор за сусрет 14. октобра у Бриселу, а има идеја да следећи сусрет буде недељу дана након тога, и то у Бечу, и ништа више није договорено у блиској будућности. По мом мишљењу, ако бисмо 10. децембра хтели да имамо неки извештај, коначан или не, свеједно морали то, чини ми се, није ни предвиђено, а вероватно ни могуће за обе стране – управо због избора на Косову.

Оно чему се надам је да ће 10. децембра Тројка моћи да каже да је уверена да је решење на основу консензуса могуће, да то решење може бити у овом или оном правцу, и да они предлажу наставак преговора, јер верују да преговори заиста воде консензусу. А неспорно је да такви преговори изискују пуно више времена.

Јавности и на Космету и у ужој Србији жељне су да се ово питање оконча, јер од његовог решења пуно тога зависи. Како видите да привремене институције на Космету и Влада Србије треба да припреме јавност за оно што следи у преговорима и након њих?

По мом личном мишљењу, први и главни циљ ових преговора јесу обични људи, обичан свет. Просперитет и развој обичних људи су једино начело у налажењу решења. Али при том мислим на просперитет и развој свих. Не можемо имати просперитет и развој једног дела становништва ако је други део фрустриран и незадовољан. Међутим, морамо бити свесни да је овде било рата, да је дошло до страшног губитка поверења, и да је сада потребно време да се помирење и поверење између заједница поново изграде, као што је то уосталом било случај на другим местима.

Зато и обичан народ мора да буде свестан да ћемо моћи да дођемо до компромисног решења тек онда када нам наде постану реалне. А онда ће се и њихова ситуација поправити у великом степену. Али такође морају бити свесни да није разумно прихватити решење које ће фрустрирати велики део једног народа. То је нешто што себи не можемо приуштити јер су обични људи и њихове судбине нешто о чему морамо водити рачуна.

Господине Флајнер, има ли нешто, што Вас нисам питала, а што бисте додали?

Да, хтео сам да додам нешто. Ја сам био присутан на разговорима у Бечу, а ево сад смо имали директне преговоре у Њујорку. У Бечу нисмо имали преговоре – имали смо разговоре. И тренутно је слично и овде, али имам осећај да сада преговори могу да почну. Јер бар што се Тројке тиче, видим и убеђен сам да

нас схватају озбиљно, да наша забринутост постаје и њихова, а све у циљу налажења компромисног решења које би било одрживо за цео регион и за будућност. Из питања која нам постављају чланови Тројке стекли смо утисак да их заиста занимају наши одговори и да ће их узимати за озбиљно и убудуће. У случају господина Ахтисарија, бар такав је био мој осећај, он јесте слушао наше одговоре, али нас није узимао за озбиљно, јер сваки сусрет је завршавао речима, „Ако не буде постигнут договор, ми ћемо дати предлог који ће бити наметнут странама, као нешто што ми сматрамо да је добро решење“.

Дакле, ми никада нисмо имали разговоре, а сада имамо почетак нечега што могу бити добри преговори. Али то би онда значило да ће нам требати пуно више времена, а не да се преговори заврше окончањем мандата Тројке, 10. децембра. Биће нам потребно много више времена, јер у оваквим стварима пуно тога зависи од изградње поверења – не можете имати решење без изградње поверења. А изградња поверења значи улагање времена, значи пуно договарања око различитих ствари. Једино тако се може доћи до одрживог решења, не једностраног, већ оног заснованог на консензусу.

Како коментаришете питање, односно претње могућим избијањем насиља због „фрустрираности“ једне нације.

Прво Порторико, а онда Татарстан, Фарска острва, Аландска острва, Занзибар – све су то нације где смо имали страшне конфликте почетком и средином 19. и 20. века. И као и сада, сви су и тада говорили да је неумитно и да морају одмах постати независни, али то се није десило; лично сам искусио Јужни Тирол у Италији, где се говори немачки и где смо имали пуно тероризма. Сви су говорили да та прича о независности Јужног Тирола „неће моћи“ да прође у Италији. А како сада може? Имамо аутономију, и статус који се може дати Косову, људи су сретни да тамо живе. Има проблема, и увек ће их бити са мањинама, али људи су срећни. Да је Тирол био одсечен од Италије и дат Аустрији, италијанска мањина би била узнемирена и фрустрирана. Слично би се десило и у случају давања независности Косову, где би српска мањина била фрустрирана. Потребно је решење где би сви живели заједно, без фрустрираности.

А да ли би албанско становништво било дубоко фрустрирано у случају аутономије као коначног решења? Да ли имате неки лек за такав исход?

Даћу Вам пример из Швајцарске. Ми имамо малу италијанску заједницу у тројезичном кантону Клезон. Ја сам једном питао политичара из те италијанске заједнице, зашто се не обрате Италији, зашто не оду у Италију? А он ми је рекао - „Видите, наши суседи у Тирани (Тирани у Италији), када хоће да изграде школу, морају да пишу Риму, а онда никада не добију одговор. Ми то не морамо.“ И управо то је мотивација за развој. Сами људи могу да виде и одлуче шта им је потребно за развој и то онда постаје њихова једина мотивација, и у том случају нису фрустрирани. Кад говоримо о аутономији, ви можете направити школу, и сами за њу платити, и на тај начин се побринути за своју децу. То вас онда аутоматски чини заинтересованим.

Наравно да сам свестан да албански народ сада има очекивања, на основу неких обећања, да ће добити независност. Али обичан народ треба да зна да се не вреди ослањати на велике народе. Можете се ослонити само на себе. Ми обични људи морамо се бринути о себи и треба наћи правни оквир који би нам у томе помогао. Ја ћу урадити све што могу, дати примере, идеје, бити креативан у налажењу решења које би, наглашавам, било компромисно за све у региону.

Надамо се да ћете на другој страни имати равноправне партнере у томе. Хвала на интервјуу, господине Флајнер. Њујорк, 29.09.2007. Интервју водила Даниела Николић

Велика Албанија
Да ли се може спречити?

ДАН „Д“ НА КОСМЕТУ

Стив Кепеш, заменик главног шефа ЦИА, боравио је ових дана у Београду. Са ким се све састао, код кога је био, а код кога није био, то вам ипак не могу саопштити. Иако сам сигуран да то нико и не би демантовао. Углавном, значајније је оно код кога није био. Но, када год је неки шеф ЦИА боравио на овим ужим и ширим просторима, то је претходило неким историјским догађањима. Да ли смо и сада пред неким историјским тренутком?

Децембар се приближава, а из Приштине албански званичници поручују да ће после истека рока од 120 дана најновије рунде преговора једноставно прогласити независност Космета и без одлуке Савета безбедности УН. Из Европе долазе контрадикторне изјаве да ли је 10. децембар крај преговора, или крај само једне фазе у преговорима, па господин Ишингер мора британским новинама накнадно да објашњава „шта је он заправо рекао“. Из Вашингтона службеници Стејт департмента поручују сад овако, сад онако, што је све ипак знак да ствари око независности Космета не иду баш тако лако. Русија је доследна у подршци Србији, иако Руси кажу „да су израђени“ на тендеру за нишку фабрику МИН и да им још није омогућено да купе бар једну банку у Србији.

Хоће ли, дакле, дан „Д“ на Космету уследити одмах после 10. децембра? Зависи од тога хоће ли Вашингтон директно, или прећутно подржати проглашење независности Космета, или ће наредити Приштини да се од тога уздржи још неко време. Трећа је опција да САД одлуче како Приштина, ипак, мора да се договори са Београдом.

Шта ће урадити лидери Албанаца на Космету? Могу да изаберу чекање, што значи да губе кредибилитет у свом бирачком телу, могу да објаве пуну независност Космета па шта буде, али могу и да једноставно кажу како за њих „од данас план Мартија Ахтисарија почиње да се примењује“. Значи, у једној таквој прокламацији се ниједном речју не би споменула некаква независност да се не би иритирали они који су у вези с тим били и скептични.

Шта остаје Београду да учини у периоду до 10. децембра? Дипломатски напори и инсистирање на поштовању међународног права, перманентне консултације са Москвом о току преговора и давање Москви у изглед одређених економско-политичких бенефита. Посете наших министара Русији део су тог економског пакета, програм Демократске странке Србије и њен став да Србија треба да буде неутрална јесте нешто што Москви обећава ново стратешко естаблирање на Балкану.

Наравно да у свему томе са српске стране има и заузимања позиција пред нове локалне и председничке изборе. Коначно, Космет је тако важно стратешко питање за Србију да оно и не може бити изван контекста дневне политике.

Ако је, дакле, Демократска странка Србије изашла с јасним ставом против уласка државе у НАТО, и ако се та странка заузима за неутралност Србије, а Демократска странка, и поред јасних анализа о томе да скоро две трећине грађана Србије у овом часу није за улазак државе у НАТО, остаје на позицијама уласка Србије у тај пакт, онда је то или чудно потцењивање јавности

пред изборе, или неко ипак има и резервни план за дан „Д“. Шта би био евентуални сценарио за тај дан?

Како је на Западу већ више пута речено „да око Косова не могу једни добити све, а други изгубити све“, односно „да резултат не може бити десет према нула, већ евентуално шест према пет“ (речено после најновијег разговора између председника Србије и председника Чешке), хајде да претпоставимо да тих „пет“ за Србију није само чување манастира и безбедност деце која иду у школе.

Заклетва генерала Хајдена, директора ЦИА

Здравка Поноша, у саопштењу о том сусрету била је и једна полуреченица како „Кфор и Војска Србије заједнички брину о безбедности у региону“. Врата су, дакле, одшкринута...

Значи, Војска Србије по договору са НАТО-ом и Кфором, у случају немира и насиља, улази на простор северног Космета. Између Војске Србије и Албанаца поставља се Кфор. Но, шта ако не буде никаквог насиља пред дан „Д“ или после њега? Не брините ништа, историја је препуна догађаја који нису хтели да се спонтано догоде.

Војска Србије на северу Космета? Па то је оно „нико не може да добије све“, или „резултат не може да буде десет према нула, већ само шест према пет“. А после тога? Избори у Србији које добијају странке које су биле за улазак Србије у НАТО. Јер, ето, НАТО је био према нама великодушан.

Но, шта ако је све то моја бујна машта? И не буде ништа од великодушности НАТО-а? Е, то онда значи да САД, заправо, и не желе улазак Србије у Северно-атлантски пакт.

Остаје ми само дилема због чега је заменик шефа ЦИА био у Београду..

Политика,
Мирослав Лазански, 22.09.07

ДУХОВНО ОГЛЕДАЛО

Сведоци смо какве су све законе завели они који штите безверје и неморал. Вршљање у законодавству има последице и на наше школе и образовање. Законито је у школама имати предавања о сексу, али не о Богу. Америчко законодавство истерује Бога из школа по тужби једнога атеисте, па је глас и право тога једног атеисте важнији од схватања милиона верујућих Американаца.

У ово разарање моралног и духовног ткива Америке активно учествују и неки професори који имају менталитет и политичке погледе неких од тих напредних законодаваца. Овој гомили сејача лошег семена, међу којима су неки законодавци и неки такозвани просветитељи, треба придодати и проповеднике у разним сектама и култовима који, у име одбране слободе говора, шире опасну неодговорну слободу, заправо хаос и анархију.

Америчка Конституција (Устав) је друштвена Библија у Америци. Кадгод се донесе неки закон који одбацује закон Божији, то се брани Конституцијом. А није Конституција крива него су криви они који је тумаче. Као што се Свето Писмо, које је једно за све хришћане, не може кривити за безбројне хришћанске секте, већ се могу и морају за то кривити само неовлашћени и неквалификовани тумачи, тако се и за духовни и морални хаос у

верујемо да земаљска црква не постоји и не може постојати ако један од ова три саставна дела Цркве не постоји. Сами епископи - нису Црква; ни сами свештеници, ни сами верници. Само ово троје заједно сачињавају Цркву, па је тако и земаљска Црква тројична, као што је тројичан Господ Бог. О изванредно важној улози свештенослужитеља у Цркви и друштву сведоче речи Господа Исуса Христа:

Ви сте со земљи; ако со облјутави, чим ће се осолити? Она већ неће бити ни за што, осим да се проспе на поље и да је људи погазе. Ви сте видјело свијету; не може се град сакрити кад на гори стоји. (Матеј 5:13-14)

Ове речи су упућене Христовим апостолима, али су применљиве и на свештенослужитеље, наследнике апостола, и на сваког хришћанина и хришћанку. Човека ухвати страх када погледа око себе и види колике су гомиле облјутавеле соли и погашених светила. Господ Исус Христос је дао мерило по коме се мери величина не само епископа, него свих свештенослужитеља и верника у Цркви. У Јеванђељу по Луки је забележено:

А поста и препирање међу њима (апостолима, ММ) који би се држао међу њима да је највећи. А Он им рече: цареви народни владају народом, а који њим управљају, зову се добротвори. Али ви немојте тако; него који је највећи међу вама нека буде као најмањи, и који је старјешина нека буде као слуга. (Св. Лука 22: 24-26)

И потребно је и важно уочити да Господ Исус Христос прави разлику између управљања и владања. Управитељи, а ту спадају не само епископи, него сви који нечим управљају, свештенослужитељи и мирјани, су добротвори. Њихово управљање је или треба да буде првенствено служење.

И владање је у извесном смислу служење, али пошто су власт и слава пиће наопко, дешава се да владари постају деспоти, и тирани. Било их је много у људској историји, па чак и у најновијој. Сви ми старији и они који су средњих година памтимо и Хитлера и Стаљина, а садање генерације знају за Кастра и Садама Хусеина. Добро би било да наши свештенослужитељи и мирјани, с времена на време прочитају упутство Апостола Петра о управљању:

Старјешине који су међу вама молим, који сам и сам старјешина и свједок Христово страдања, и имам дијел у слави која ће се јавити: пасите стадо Божије које вам је предато, и надгледајте га, не силом, него драговољно, и по Богу, нити за неправедне добитке, него из добра срца; нити као да владате народом; него бивајте угледи стаду. (Прва посланица Апостола Петра 5: 1-4)

Изванредно је важно да се у ЦРКВИ управљање не претвори у господарање и владање. Благо нама православним хришћанима, а и свима осталима, док су нам управитељи, епископи, свештеници и мирјани УПРАВЉАЧИ а не ВЛАДАРИ. Дужности свештенослужитеља су поменуте у Светом Писму. Тако је, да наведемо само једно место, где је сам Господ Исус Христос својим апостолима наредио, а преко њих и њиховим наследницима, свештеницима:

Идите дакле научите све народе крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа, учећи их да све држе што сам вам заповиједио (Св. Матеј 28:19; Св. Марко 16:15)

Отац др Матеја Матејић и др Предраг Матејић са патријархом Павлом

Америци не може кривити Конституција, већ њени тумачи. Апостол Петар је опомињао своје савременике, а опомиње и нас:

А бијаше и лажнијех пророка у народу, као што ће и међу вама бити лажнијех учитеља, који ће унијети јереси погибљи, и одрицаће се Господара који их искупи и доводиће себи наглу погибљу. (Друга посланица Апостола Петра 2:1)

Апостол Павле још јасније оцртава те лажне пророке и лажне пастире онога и нашега доба:

Јер такви лажни апостоли и преварљиви посленици претварају се у апостоле Христове. И није чудо, јер се сам сотона претвара у анђела свијетла. Није дакле ништа велико ако се и слуге његове претварају као слуге правде, којима ће свршетак бити по дјелима њиховијем. (Друга посланица Коринћанима 11:13-15)

Још морамо знати да земаљску видљиву Цркву сачињавају епископи, свештеници и мирјани (верници). Ми православни

Под овим се подразумева и обред крштења и обраћање нехришћана у хришћане. Ако се Свето Писмо добро проучи,

може се видети да се у њему наводе следеће дужности свештенослужитеља:

проповедање речи Божије, старање за спасење својих парохијана, правилно управља речју Божијом, избегавање јалових и неподобних разговора, поучавање и оних који нису сагласни са њима, остајање черсто и истрајно у вери, показивање љубави за поверене им вернике, оданост Цркви, способност да поучавају, да живе примерним животом.

Поред ових дужности, постоје и оне које потребује свакодневни живот парохије. Ту спадају ове :

- Свакодневно вршење свих типиком предвиђених богослужења;
- Вршење светих тајни (крштење, миропомазање, тајна исповеди и покајања, свето причешће, венчање, јелосвећење и рукоположење. Свештеник може и треба да обавља првих шест светих тајни, а само епископ може вршити рукоположење.
- Обављање такозваних треба, то јест молитава за разне потребе
- Обилазак болесника;
- Обилазак затвореника;
- Мирење завађених;
- Саветовање

Владика Артемије на

Као што се из овога види, свештеник се јавља у улози управитеља у неколико области: богослужбеној, духовној, каритативној, и друштвеној. Не сме, и не дај Боже, да се управљање свештенослужитеља сведе само на богослужбене активности. Што се тиче дужности проповедања, она је веома важна у управљању Црквом.

Приликом свог рукоположења свештеник полаже завет да ће редовно проповедати и то највећи број свештеника и чини. Неки се добро припремају за проповед, а неки је импровизују. Неки свештеници беседе читају, а неки их изговарају не читајући их. Највећи број свештенослужитеља заснива своје беседе на тексту Јеванђеља прочитаном на богослужењу када проповедају. Неки у беседама третирају друштвене и финансијске проблеме, а дешава

се да неки претресају и политичка питања.

Има свештеника који су обдарени за беседништво, а има их којима то не иде баш од руке. Но најбоље, најуспешније су БЕСЕДЕ ЖИВОТОМ. Како је рекао, ако се не варам Иван Мажуранић: Дobar пастир штогод каже ином, то сам својим потврђује чином. Нема ништа опасније, ништа пагубније од беседника који својим животом пориче своје проповеди. Свештенослужитељи треба својим животом да буду примери за углед верницима да би се ови угледали на њих, а не да им говоре о врлинама које они сами немају и о добрим делима које не упражњавају.

Лутерански свештеник Конрад Онаш (Conrad Onasch) је у својој књизи Geist und Geschichte der Russischen Orthodoxen Kirche (Дух и историја Руске Православне Цркве) указао на то да је у Православљу основни задатак и највиши идеал Christlikeness :

Угледајте се дакле на Бога, као љубазна дјеца, и живите у љубави, као што и Христос љубио нас, и предао себе за нас у прилог и жртву Богу на слатки мирис. (Ефесцима посланица 5:1-2)

(Христоподобје). То је савет и Апостола Павла:

Угледајте се на мене, као и ја на Христа. (Прва посланица Коринћанима 11:1). Исти Апостол пише Ефесцима:

Угледајте се дакле на Бога, као љубазна дјеца, и живите у љубави, као што и Христос љубио нас, и предао себе за нас у прилог и жртву Богу на слатки мирис. (Ефесцима посланица 5:1-2)

Дивно је, а недовољно наглашено чак ни међу хришћанима, па ни међу православним хришћанима, да је ХРИШЋАНСТВО = ВЕРА ЉУБАВИ. Мало и ретко се о љубави проповеда и мало се љубав упражњава, а колико је љубав важна у нашем животу и раду истакао је Апостол Павле у својој посланици коју неки називају Посланица о љубави. Ту Апостол каже:

Ако језике човјечије и анђелске говорим а љубави немам, онда сам као звоно које звони, или прапорац који звечи. И ако имам пророштво и знам све тајне и сва знања, и ако имам сву вјеру да и горе премјештам, а љубави немам, ништа сам. И ако раздам све имање своје, и ако предам тијело своје да се сажеже, а љубави немам, ништа ми не помаже. ... А сад остаје вјера, нада и љубав; али је љубав највећа међу њима. (Прва посланица Коринћанима 13:1-3; 13)

Горње стихове би требало да мирјани, а особито свештенослужитељи свих чинова свакога јутра прочитају као молитву и подсети се да је љубав већа и потребнија и од ревности и од знања.

Рекао бих да су речи љубав и љубите две најчешће употребљене речи у Новом Завету. Свети Јован Богослов који у свом јеванђељу и посланицама врло често помиње љубав, био је у својој дубокој старости у изгнанству на острву Патмос. Тамо је и умро у својој сто петој години. Он је био једини од Христових апостола који је умро природном смрћу.

Свето Предање нам је сачувало сведочанство да свети Јован Богослов када је онако стар и изнемогао био на Патмосу, није имао снаге да врши богослужења, али им је присуствовао. За време богослужења стајао је са раширеним рукама, па је личио на крст. Придржавала су га двојица следбеника. За сво време он је тихим гласом изговарао једну једину молитву и једну једину беседу: **ВОЛИТЕ ЈЕДАН ДРУГОГ, ВОЛИТЕ ЈЕДАН ДРУГОГ.**

А Апостол Павле у посланици Галатима пише: **Јер се сав закон свршује у једној ријечи: љуби ближњег својег као себе** (Посланица Галатима 5:14)

Ова заповест Христова и молитва и беседа светога Јована се не испуњавају ни међу свим хришћанима, па, ако ћемо да будемо искрени, ни међу свештенослужитељима. Уз то, у Америци где је индивидуализам идеал и пракса, нема много подстрека за међусобну љубав. Једно време је била веома популарна књига Ане Ренд (Ann Rand) у којој је изнела своје учење по коме је егоизам позитиван, потребан, скоро неопходан. Имала је, и вероватно има и сада бројне присталице и следбенике.

Самоспасавање није идеал хришћанства, а још мање православног хришћанства. То се види јасно из новозаветних заповести о старању за и учествовању у спасавању других. Да поменем да сам једном приликом, док сам активно предавао на универ-

Фреска из манастира Хиландара, коме је отац Матеја посветио своје стваралаштво

зитету, говорио у разреду за постдипломце о Thou art реализму Достојевског. Наслов предавања је тешко превести, а порука је ти постојиш па се ја могу спасти.

Достојевски је у свом роману Браћа Карамазови истакао и уме/тничком обрадом илустровао идеју да нам је спасење МОГУЋЕ само кроз друге. Разликовао је између апстрактне, речима де/klarисане љубави, и активне љубави (дејствујушчаја љубов). Ова друга се манифестује и реализује љубављу и старањем за друге. Срж овог схватања Достојевског је да би спасење било немогуће ако не би било других људских бића око нас. Најочигледнији примери активне љубави у роману Браћа Карамазови су старац Зосима и његов ученик Аљоша. Они су стално у покрету, стално са и међу људима, непрекидно помажући оне којима је помоћ потребна. Најочигледнији примери апстрактне љубави у Браћи Карамазови су госпођа Хохлакова и Иван Карамазов. Госпођа Хохлакова много прича о љубави и посебно о љубави за човечанство, али не воли људе. И Иван Карамазов, који у Бога не верује, потресно прича о страдању деце, што би требало да значи да воли децу, али он конкретно ништа не чини ни за децу ни за одрасле, сем што наговара свога полубрата Смердјакова да убије Фјодора Карамазова, њиховог оца.

У роману Браћа Карамазови, пример самосебића је старац Феропонт. Он је сам, изолован у својој монашкој келији, и уместо дружења са људима, окружен је (бар ментално) ђаволима. Види их у угловима своје келије, јури их и понавља узвик изгонаја - изгонаја (гонећи - изгоним) који замењује молитву Богу. Рекао бих да у свакој генерацији и у сваком друштву постоје Феропонти који немају времена за људе, па су им демони друштво.

Људске активности су мотивисане или љубављу, или нуждом, или мржњом. Терористички напади и убијања, било да их врше муслимани или хришћани, мотивисани су мржњом противу верских или политичких идеја и идеала других који не припадају религији, идеологији или политичкој партији терориста. Али и међу хришћанима, па и међу православцима, постоје неслоге, размирице, неслагања. Било би добро да нема неслоге и размирица. Апостол Павле саветује:

Молим вас пак, браћо, чувајте се од онијех који чине распре и раздоре на штету науке коју ви научисте, и уклоните се од њих; јер такви не служе Господу нашем Исусу Христу него својему трбуху, и благијем ријечима и благословима прелешћују срца безазленијех.
(Посланица Римљанима, 16:17-18)

Што се тиче неслагања, оно је у извесним случајевима само последица наше слободе мишљења. Ако се ради о томе, онда је прихватљиво, али не сме бити мотивисано нити се завршавати мржњом. Апостол Павле опомиње:

Али ако се међу собом кољете и једете, гледајте да један другога не истријете (Посланица Галатима 5:15)

Да кажем неколико речи и о употреби и злоупотреби слободе. Да видимо шта Свето Писмо каже слободи. Апостол Павле поручује Галатима, а и нама:

Стојте дакле у слободи којом вас Христос ослободи, и не дајте се опет у јарам ропства. (Посланица Галатима 5:1)

Исти Апостол пише и ово Галатима и нама:

Јер сте ви, браћо, на слободу позвани: само да ваша слобода не буде на жељу тјелесну, него из љубави служите један другоме. (Посланица Галатима 5:13)

Да се слобода не би претворила у злоупотребу слободе, анархију, потребно је увек имати на уму речи Апостола Павла:

Све ми је слободно, али није све на корист; све ми је слободно, али нећу да што облада мноме. (Прва посланица Коринћанима 6:12)

Сви смо ми сведоци да је у наше време и у нашем друштву све слободно.. Та злоупотреба слободе одвела је у гажење хришћанских моралних и законских правила и принципа. Одвела нас је у самоубијање, убогаљење умова употребом дроге, у неизлечиве болести које су последица неконтролисаних задовољавања покуда, и у разне друге невоље и несреће. Ову злоупотребу слободе или распуштеност људско друштво плаћа претерано виском ценом. Потребно је, неопходно је да управитељи, било да су свештенослужитељи или мирјани, уложе огроман труд и велику љубав да макар омладину сапасавају и спасу од овог саморазбољевања и самоуништавања.

Шта се очекује од свих хришћана? Опет је потребно најпре видети шта о томе каже Свето Писмо. У посланици Колошанима Апостол Павле пише:

Обуците се дакле као изабрани Божији, свети и љубазни, у срдачну милост, доброту, понизност, кротост и трпљење, носећи један другога, и опраштајући један другоме ако има ко тужбу на кога: као што је и Христос вама опростио, тако и ви. А сврх свега тога обуците се у љубав која је сјева савршенства. и мир Божији да влада у срцима вашима, на који сте и позвани у једном тијелу, и захвални будите. (Посланица Колошанима 3:12-15)

У Старом Завету текст десет Божијих заповести је заузео мали простор, две невелике плоче. Текст свих Новозаветних заповести се може сместити у једну малу књижицу. Али и Старозаветне и Новозаветне заповести и законе људско законодавство полако укида и замењује својим законима забележеним у хиљадама томова.

И Старозаветне и Новозаветне заповести су изражене језиком разумљивим за школоване и нешколоване. Људски закони, написани компликованим, адвокатским језиком, често ни адвокати ни судије не разумеју, па их мора тумачити Врховни суд. Да би нам живот био лепши и срећнији, управници у Цркви би морали да се придржавају Божијих а не људских заповести и закона, Али, нажалост, закон људски је сада јачи од закона Божијег, па ако би се људи држали Божијих заповести, које људско законодавство одбацује, имали би озбиљне проблеме и били би изложени судским казнама.

Све Новозаветне заповести су важне, али Господ Исус Христос је као најважније истакао ове:

...љуби Господа Бога својега свијем срцем својијем и свом душом својом и свијем умом и свом снагом својом. Ово је прва заповијест. И друга је као ова: љуби ближњега својега као самога себе. Друге заповијести веће од овијех нема. (Св Марко 12:30-31; Св. Матеј 22:37-40)

Није лако истински испунити ове заповести. Има појединаца који своје аутомобиле иските налепницама које проглашавају да они воле Бога и Он њих, а да ли је тако није лако утврдити. И у Цркви, па и међу свештенослужитељима, има талентованих глумаца који глуме и веру, и наду, па и љубав. Господ Исус Христос је указао на два обележја по којима се могу познати истински хришћани. Једно је - љубав:

Нову вам заповијест дајем да љубите један другога, као што ја вас љубих, да се и ви љубите међу собом. По томе ће сви познати да сте моји ученици ако узимате љубав међу собом. (Св. Јован 13:34-35)

Друго обележје истинских хришћана је ношење крста. Да је тако видимо по речима Господа Исуса Христа који каже:

И који не узме крста својега и не пође за мном, није мене достојан. (Св. Матеј 10:38; Св. Марко 8:34; Св. Лука 9:23)

Треба запазити да Господ тражи да свако узме свој крст. Не може нико од нас носити крст Христов јер је тај крст претежак. Не дао Бог да носимо крст разбојника који хули и у самртном часу.

Крст благоразумног разбојника који се каје је његов лични крст, а ми морамо свој носити.

Крст је симбол страдања. Али свети Николај (Велимировић) је некада сам певушио своју песмицу о крсту, а сада је многи певају:

Крст је сила,
Крст је слава,
Крст од сваког зла спасава.
Крст је сила и знамење,
Крст је спасење.

Постоје разни крстови, златни, сребрени, дрвени. Сви су они видљиви. Али постоји и један невидљиви, најважнији крст чија суштина није страдање, већ љубав. О том крсту сам једном приликом говорио у Сиднеју, Аустралија.

У зиму 1984 (а то је лето у Аустралији) је одржан први семинар српске православне омалдине у Аустралији. За предаваче смо позвани тада архимандрит а сада Митрополит Амфилохије (Радовић), о. Митрофан (Мишулић) Хиландарац и ја. На семинару је било око 300 омладинаца и ом-ладинки из целе Аустралије. Били су подељени у три групе и свакој групи је посебно предавао један од предавача, а онда је био заједнички скуп на коме су постављана питања и давани одговори.

тори. Крст захтева обе полуГе и ако оне нису заједно - онда тог унутрашњег, невидљивог, духовног крста који води у спасење - нема!

Касније, о. Митрофан је у билтену Хиландар написао да је био одушевљен када је слушао архимандрита Амфилохија када је говорио о унутрашњем спасоносном крсту који се састоји од две најважније новозаветне заповести. То је писао много година после Семинара у Аустралији, па није чудо да је заборавио ко је био проповедник и од кога је то чуо.

У Светоме Писму је указано шта треба радити и како живети да бисмо имали наду на спасење. Наравно, постоје неки хришћани који уче да ми ништа не можемо учинити за своје спасење, јер то је дар Божији. Кажу и то да се дела не рачунају јер се само вером спасава. Није тако, али о томе нећу сада и овде. Уместо тога навешћу нешто из светогорских и светоотачких разговора и учења. Један млади монах је разговарао са својим старцем, духовним оцем о спасењу. Жалио се да је свет у коме живе тако покварен да се пита како ће се људи тога нараштаја спасти када је свет тако изопачен. Онај који после настаје биће још гори, - одговорио му је старац. Па како ће се онда људи уопште спасти, питао је монах. Самим тим што ће живети у таквом свету, одговорио му је старац. Морам да се запитам да ли ћемо се и ми спасти самим тим што и ми живимо у једном страшно изопаченом свету.

Учесници Међународне конференције о Хиландару одржане у Рашкој 2002.

Осим предавања на Семинару, предавачи су наизменично проповедали у српским парохијама око Сиднеја. Када је био мој ред да у Сиднеју проповед сам изабрао сам за тему Крст и крстоношење. Између осталог рекао сам и ово:

Зар је Србима потребно говорити о крсту? Носе га они од свог постанка па до данас. Тај крст, крст страдања им је добро познат. Али постоји један невидљиви а много важан крст, кога би сви морали у себи носити. Вертикална пре-чага тога крста нас повезује са Богом а то је прва и највећа заповест, да љубимо Господа Бога свога. Али само та вертикална пречага - није крст. Мора са њом бити и хоризонтална пречага а то је заповест да љубимо ближње као саме себе. Та пречага нас повезује са људима. Али и она сама, без вертикалне, није крст. О љубави за Бога се може говорити, али она се показује и доказује љубављу за ближње. Љубав за ближње без љубави за Бога је и самообмана и обмана других. У историји је било таквих који су, наводно, као крст носили само ту хоризонталну пречагу, коју су називали хуманизам. А међу тим хуманистима, који су тврдили да воле људе, али Бога нити су волели нити признавали, били су Хитлер, Стаљин и многи други дикта-

Такав свет је Апостол Павле предочио својој сараднику Тимотеју, једном од старатеља на њиви Господњеј, али је прецизно описао и наш свет:

А знај да ће у пошљедње дане настати времена тешка. Јер ће људи постати саможиви, среброљупци, хвалише, поносити, хулници, непокорни родитељима, неблагодарни, неправедни, нељубазни, непримирљиви, опадачи, неузддржници, бијесни, не доброљубиви, издајници, нагли, надувени, који више маре за сласти него за Бога, који имају обличје побожности, а силе су се њене одрекли. (Друга посланица Тимотеју 3:1-5)

Али, благо нама ако и ми, упркос свим тешкоћама и невољама, будемо могли да заједно са Апостолом Павлом кажемо:

Али у свему овоме побеђујемо Онога ради који нас је љубио. Јер знам јамачно да ни смрт, ни живот, ни анђели, ни поглаварства, ни силе, ни садашње ни будуће, ни висина, ни дубина, ни друга каква твар може нас раздвојити од љубави Божије, која је у Христу Исусу Господу нашем. (Посланица Римљанима 8:38-39)